

Ročník 11
Číslo 1/2019

Spravodajca

NÁRODNEJ SIETE ROZVOJA VIDIEKA SR

**Spoločná
poľnohospodárska
politika po roku 2020**
str. 6

**Navzájom sa učíme
Na skusy u susedov
v Českej republike**
str. 10

Príklady dobrej praxe
str. 35

**Inšpirácie k inováciám
Digitálne stratégie
pre poľnohospodárov
na severe Nemecka**
str. 42

Milí čitatelia - priatelia vidieka,

čas nás opäť posunul vpred a Vám sa dostáva do rúk prvé tohtoročné vydanie časopisu Spravodajca Národnej siete rozvoja vidieka SR. Občasníka, prostredníctvom ktorého Vás informujeme o aktivitách a dianí v oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rozvoja vidieka. A to tak na regionálnej, národnej ako aj európskej úrovni.

Vydanie, ktoré práve držíte v rukách Vám priblíži novú podobu Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP) pre nadchádzajúce sedemročné obdobie – teda na roky 2021-2027. Načrtne Vám, aký dopad má súčasný návrh Európskej komisie na slovenské pôdohospodárstvo a rozvoj vidieka. Na otázky, či sa reforma SPP dotkne aj fungovania a aktivít Národných sietí rozvoja vidieka odpovedá Michael Gregory – vedúci tímu contact point Európskej siete rozvoja vidieka so sídlom v Bruseli. Okrem toho Vám na nasledujúcich stranách prinášame aj informácie priamo z Bruselu zo Stretnutia sietí. Aktuálne dianie v oblasti implementácie opatrenia LEADER sa dozviete v príspevku zo stretnutia Tematickej pracovnej skupiny pre LEADER/CLLD, ktoré sa uskutočnilo začiatkom prázdnin v Nitre.

Pravidelnou súčasťou obsahu každého vydania sa stali príspevky našich regionálnych koordinátorov. Z ôsmich krajov Slovenska, kde majú regionálne anatómy svoje zázemie, Vám prinášajú informácie, zaujímavosti a aktivity, ktoré realizovali v uplynulých mesiacoch.

Nasledujúce riadky Vám taktiež priblížia atmosféru ako aj zaujímavé informácie a inšpirácie, ktoré nadobudli členovia NSRV SR na zahraničných študijných cestách. Navštívili Poľsko, Taliansko a dva krát sa pozreli do Českej republiky. Tradične sa pozrieme aj na projekty zrealizované z Programu rozvoja vidieka SR 2014-2020, ktoré sú inšpiráciou na zlepšenie kvality života vo vidieckych sídlach a sprostredkujeme vám aj aktuálne informácie z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR či Európskej komisie. Nebude chýbať ani Detský kútik a vydanie uzavrie rubrika Inšpirácie k inováciám, ktorá poukazuje na možnosti spolupráce medzi rôznymi aktérmi na vidieckom poli.

Prajem Vám príjemné a pohodové čítanie!

Ing. Lenka Mikulová
Manažérka Národnej siete rozvoja vidieka SR

Editoriál	2
Lepší život na vidieku	4
Aktuálne výzvy PRV SR 2014–2020.	5
V Kežmarku sa rodí najväčšia investícia za posledných 20 rokov v mliekarenstve	5
Spoločná poľnohospodárska politika po roku 2020	6
Od Národných sietí rozvoja vidieka sa bude očakávať viac	8
Navzájom sa učíme	10
Farmárske trhy ku Dňu Európy	17
Klub mladých farmárov	18
Stretnutie Tematickej pracovnej skupiny pre LEADER/CLLD	18
Stretnutie tímu NSRV SR	19
NSRV SR v zahraničí	20
Regionálne antény NSRV SR.	22
Príklady dobrej praxe	35
Kalendár konferencií v rámci EÚ na september 2019.	39
Kalendár veľtrhov a výstav v rámci EÚ	39
Detský kútik	40
Inšpirácie k inováciám.	42
Povedali o nás	43

Kontakty na Centrálnu jednotku a regionálne antény NSRV SR

Centrálna jednotka:

Agentúra pre rozvoj vidieka (Hostiteľský orgán CJ NSRV SR)

📍 **Akademická 4**
 📞 **949 01 Nitra**
 📧 **+421 / 37 / 7336402**
 🌐 **arvi@arvi.sk**

Regionálna anténa NSRV SR pre Bratislavský kraj

📍 Starohájska 29, 851 02 Bratislava
 📞 +421 918 418 931
 📧 zahradnikova@cemiconsult.eu
 🌐 www.cemiconsult.eu

Regionálna anténa NSRV SR pre Trnavský kraj

📍 920 62 Horné Otrokovce č. 145
 📞 +421 902 541 346
 📧 stankovianska@obviamregio.sk
 🌐 <http://www.obviamregio.sk/index.php/nsrv/regional-na-antena/>

Regionálna anténa NSRV SR pre Nitriansky kraj

📍 Piaristická 2, 949 01 Nitra
 📞 +421 911 709 581
 📧 kozolka@prounion.sk
 🌐 <http://prounion.sk/ransrv/>

Regionálna anténa NSRV SR pre Trenčiansky kraj

📍 Hlavná 1, 911 05 Trenčín
 📞 +421 32/7484919, +421 910 901 431
 📧 milo@mvlstefanek.sk
 🌐 <http://www.mvlstefanek.sk/nsrv/>

Regionálna anténa NSRV SR pre Banskobystrický kraj

📍 Horná 13, 974 01 Banská Bystrica
 📞 +421 905 866 698
 📧 voka@voka.sk
 🌐 www.vokara.sk

Regionálna anténa NSRV SR pre Žilinský kraj

📍 K cintorínu 561/45, 010 04 Žilina
 📞 PhDr. Mgr. Jozef Mikyška +421 903 844 054,
 Ing. Miroslav Jánošík +421 905 240 098
 📧 mikyska@zilinskyvidiek.sk,
 janosik@zilinskyvidiek.sk
 🌐 www.zilinskyvidiek.sk

Regionálna anténa NSRV SR pre Prešovský kraj

📍 Volgogradská 9/B, 080 01 Prešov
 📞 +421 948 635 525
 📧 antenapresov@mediinvest.sk
 🌐 <https://mediinvest.sk/regionalna-antena-nsrv>

Regionálna anténa NSRV SR pre Košický kraj

📍 Hellova 2, 040 11 Košice
 📞 +421 910 910 857
 📧 krakke@krakke.sk
 🌐 <http://www.nsrvke.sk/>

Lepší život na vidieku

Prepájanie aktérov usilujúcich o rozvoj vidieka – to je cieľom Národnej siete rozvoja vidieka SR (NSRV SR).

Motto: „Spoločne pre rozvoj vidieka!“

NSRV SR podporuje slovenský vidiek už takmer 15 rokov a zároveň vytvára podmienky pre jeho rozvoj. Sieť tvorí Centrálna jednotka, ktorej hostiteľským orgánom je Agentúra pre rozvoj vidieka so sídlom v Nitre a osem regionálnych antén pôsobiach v každom kraji Slovenska.

Medzi hlavné priority NSRV SR patrí poradenstvo a vzdelávanie v oblasti poľnohospodárstva, rozvoja vidieka a lesného hospodárstva pre Program rozvoja vidieka SR na obdobie rokov 2014 až 2020 (PRV SR 2014–2020). V roku 2018 poskytla Sieť skoro 3 000 poradenstiev a zrealizovala 170 aktivít, ako sú odborné semináre, školenia či konferencie. K šíreniu aktuálnych informá-

Odborné konferencie a školenia usporadúva NSRV SR na regionálnej, národnej aj nadnárodnej úrovni.

a účastníkom sú poskytované zdarma. Oblube sa tešia najmä zahraničné študijné cesty, vďaka ktorým dochádza k výmene skúseností a šíreniu inovácii. Aj vďaka týmto aktivitám sa NSRV SR

úlohu zohráva podpora inovácií v poľnohospodárstve, výrobe potravín, lesnom hospodárstve a vo vidieckych oblastiach.

Na webovej stránke je taktiež dostupná databáza zrealizovaných projektov PRV SR 2014–2020 zaregistrovaných do NSRV SR. Spolu s fotodokumentáciou prináša prehľad ako si podniky vynovili strojový park či zmodernizovali výrobné technológie. Zelenú dostali aj investície do nepoľnohospodárskej činnosti. Niekoľko subjektov vybudovalo rekreačno – relaxačné centrá, obce zas revitalizovali verejné priestranstvá, cintoríny či kultúrne domy. Zaregistrovať sa do Národnej siete rozvoja vidieka môže každý bez ohľadu na profesijné zameranie. Registrácia ako aj členstvo sú bezplatné. Zaregistrovať sa môžete na webovej stránke www.nsrv.sk.

Účasť NSRV SR na poľnohospodársko – potravinárskom veľtrhu Agrokomplex.

cií slúži aj Newsletter SR, ktorý je voľne dostupný na webovej stránke www.nsrv.sk.

Aktivity NSRV SR sú financované z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka

darí naplňovať vytýčené ciele. Dôraz kladie najmä na zvyšovanie účasti zainteresovaných strán na vykonávaní rozvoja vidieka ako aj zvýšenie kvality vykonávania PRV SR 2014–2020. Významnú

Ing. Kristýna Šmehýlová

Centrálna jednotka NSRV SR

Foto: Archív Centrálna jednotka NSRV

Zahrančné študijné cesty sa tešia veľkej oblube.

Účastníci študijných ciest získajú množstvo cenných informácií.

V Kežmarku sa rodí najväčšia investícia za posledných 20 rokov v mliekarenstve

Len vlani vybudovali v Senici novú fabriku na výrobu plesňových syrov camembert za 12 miliónov eur a teraz sa rozrastajú o ďalšiu syrárňu v Kežmarku. Najsilnejšia domáca mliekarenská skupina Tami pracuje na najväčšej investícii v mliekarenstve za posledných 20 rokov.

Najsilnejšia slovenská mliekarenská skupina Tami rozširuje kežmarskú výrobu

Nová fabrika bude produkovať syry s modrou plesňou

Do novej syrárne investuje výrobca až 15 miliónov eur

„Každá investícia do rozširovania domácej potravinárskej výroby je pre Slovensko vzácna a nesmierne dôležitá. O to viac sa teším, keď ide o slovenské spoločnosti s domácim kapitálom, ktoré majú na našom trhu stabilnú pozíciu. Tami, najsilnejšia slovenská mliekarenská skupina, tento fakt umocňuje obrovským objemom prostriedkov, ktoré nalieva do potravinárskej výroby. Len nedávno sme spoločne v Senici otvárali novú fabriku na výrobu plesňových syrov, ktoré táto skupina produkuje ako jediná na Slovensku. Dnes hovoríme o ďalšej investícii, ktorá bude historicky najväčšia za posledných 20 rokov v mliekarenstve. Som hrdá, že máme na Slovensku takýchto inovatívnych výrobcov,

Fabrika bude produkovať syry s modrou plesňou.

ktorí majú chuť napredovať,“ poznamenala vicepremiérka a ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Gabriela Matečná (SNS).

Skupina Tami pod taktovkou Mikuláša Bobáka združuje 3 agropodniky s viac ako tisícovou dojníc a mliekarne v Senici, Nitre

a v Kežmarku. Práve tu sa rodí investícia v celkovej hodnote 15 miliónov eur. Nová kežmarská fabrika bude produkovať syry s modrou plesňou, ktoré Tami predáva pod značkami Tatranský rival a Tatranská niva.

Text a foto: Archív MPRV SR

Aktuálne výzvy PRV SR 2014–2020

Opatrenie 1 – Prenos znalostí a informačné akcie
Výzvy č. 35/PRV/2019 pre:

Opatrenie 1 – Prenos znalostí a informačné akcie

Podopatrenie 1.1 – Podpora na akcie odborného vzdelávania a získavania zručností b) vzdelávacie programy nepresahujúce 18 mesiacov

Podávanie a prijímanie ŽoNFP: od 14.02.2019

Do: Otvorená výzva

Podopatrenie 1.2 – Podpora na demonštračné činnosti a informačné akcie

Podávanie a prijímanie ŽoNFP: od 14.02.2019

Do: Otvorená výzva

Opatrenie 2 – Poradenské služby, služby pomoci pri riadení poľnohospodárskych podnikov a výpomoci pre poľnohospodárske podniky

Výzva č. 39/PRV/2019 pre:

Opatrenie 2: Poradenské služby, služby pomoci pri riadení poľnohospodárskych podnikov a výpomoci pre poľnohospodárske podniky

Podopatrenie 2.1.: Poradenské služby zamerané na pomoc poľnohospodárom a obhospodarovateľom lesa

Dátum vyhlásenia výzvy: 21. 6. 2019

Do: Otvorená výzva

Opatrenie 4 – Investície do hmotného majetku
Výzvy č. 41/PRV/2019 pre:

Opatrenie 4 – Investície do hmotného majetku

Podopatrenie 4.1 – Podpora na investície do poľnohospodárskych podnikov

Oblasť: Skladovacie kapacity a pozberová úprava

Podávanie a prijímanie ŽoNFP od 01.10.2019 do 17.10.2019

Opatrenie 8: Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov

Výzva č. 40/PRV/2019 pre

Opatrenie 8 – Investície do rozvoja lesných oblastí a zlepšenia životaschopnosti lesov

Podopatrenie 8.6 – Podpora investícií do lesníckych technológií a spracovania, do mobilizácie lesníckych výrobcov a ich uvádzania na trh

Podávanie a prijímanie ŽoNFP od 19.8.2019 – 13.9.2019

(zdroj: Pôdohospodárska platobná agentúra, www.apa.sk)

Spoločná poľnohospodárska politika po roku 2020

Spoločná poľnohospodárska politika (SPP) je jednou z najstarších a najvýznamnejších politík EÚ. Od svojho vzniku v šesťdesiatych rokoch minulého storočia prešla niekoľkými reformami, ktoré zohľadňovali meniace sa podmienky a potreby Európy. V súčasnosti pripravuje Európska komisia ďalšiu reformu – na obdobie rokov 2021–2027. Návrh pochádzajúci z dielne Phila Hogana, komisára pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, sa vyznačuje výraznejšou orientáciou na životné prostredie a klímu. Sleduje deväť cieľov, v ktorých sa premietajú hospodárske, environmentálne a sociálne piliere.

Rozpočet pre SPP

Európska komisia navrhuje celkový rozpočet SPP vo výške 365 miliárd eur. Ak by sme ho porovnali s tým terajším, je to o 3 percentá menej (na obdobie rokov 2014–2020 predstavoval rozpočet SPP výšku 375,4 miliardy eur). Z tohto balíka je pre Slovensko vyčlenených 4,4 miliardy eur, čo je o 5,3 percenta menej v porovnaní so súčasným programovacím obdobím. Zníženie rozpočtu pre našu krajinu nie je rovnocenné pre oba piliere. K poklesu zdrojov dôjde len v rámci II. Piliera – a to o 15,7 percenta – z 1,9 miliardy eur na 1,6 miliardy eur. Do I. piliera pritečie o 1,8 percenta viac, teda 2,8 miliardy eur (v tomto programovacom období to bolo 2,7 miliardy eur).

V záujme lepšieho prispôsobenia danej politiky prioritám svojho poľnohospodárskeho sektora budú mať členské štáty možnosť presunúť až 15 % svojich alokácií v rámci SPP medzi pilierom priamych platieb (I. pilier) a pilierom rozvoja vidieka (II. pilier) a naopak. V tomto programovacom období 11 členských štátov presunulo zdroje z I. piliera do II. piliera (BE, CZ, DK, DE, EE, EL, FR, LV, NL, RO, UK) a 5 štátov presunulo zdroje z II. piliera do I. piliera (HR, HU, MT, PL, SK).

V podmienkach Slovenska to znamená nasledovné:

Presun 15% z I. Piliera do II. Piliera:

– pre Priame platby : **zníženie o 423 miliónov eur na 2,4 miliardy eur** na 7 ročné obdobie (–60 miliónov eur ročne, **na hektár –31 eur ročne**)

– pre II. Pilier: **nárast o 424 miliónov eur** na 2 miliardy eur a potrebu národného dofinancovania

Presun 15% z II. Piliera do I. Piliera by znamenal:

– pre Priame platby: **nárast + 240 miliónov eur** na 3 miliardy eur na 7 ročné obdobie (+34 miliónov eur ročne, **na hektár +17 eur ročne**)

– pre II. pilier: **pokles o 239 miliónov eur** na 1,36

miliárd eur a pokles potreby dofinancovania z národných zdrojov

Spravodlivé podmienky prostredníctvom lepšieho zacielenia

Nová SPP sa bude dôrazne zameriavať na podporu malých a stredných rodinných poľnohospodárskych podnikov, ako aj na podporu mladých poľnohospodárov.

- Komisia navrhuje zníženie platieb od výšky 60 000 EUR a povinný strop pre platby nad 100 000 eur na poľnohospodársky podnik. Náklady práce sa v plnej miere zohľadnia. Má sa tak zabezpečiť spravodlivejšie rozdeľovanie platieb.
- Členské štáty budú musieť zabezpečiť vyššiu úroveň podpory na hektár pre malé a stredné poľnohospodárske podniky.
- V každom členskom štáte sa na pomoc mladým poľnohospodárom vyčlenia aspoň 2 % alokácií na platby formou priamej podpory. Môže sem patriť zvýšenie „príspevku na usídlenie“ v objeme až do 100 000 eur.
- Každá krajina bude musieť zabezpečiť, aby podporu príjmov dostávali len skutoční poľnohospodári.
- Z dodatočnej podpory budú mať prospech špecifické výrobné sektory, ktoré čelia problémom. Pomôže im zlepšiť ich konkurencieschopnosť, udržateľnosť alebo kvalitu (tzv. oddelená podpora príjmov). Tieto sektory treba považovať za dôležité vzhľadom na hospodárske, sociálne alebo environmentálne dôvody.

Opatrenia v oblasti životného prostredia a klímy

V súlade so záväzkom zvýšiť úroveň ambícií v oblasti životného prostredia a klímy si komisia latku nastavila ešte vyššie. Okrem náročných povinných požiadaviek budú mať poľnohospodári možnosť ďalej plniť stanovené ciele a získať dodatočnú podporu prostredníctvom rôznych dobrovoľných schém.

- Aspoň 30 % prostriedkov v rámci 2. piliera sa použije na opatrenia súvisiace so zmenou klímy a so životným prostredím.
- Očakáva sa, že 40 % celkového rozpočtu

SPP prispeje k realizácii opatrení v oblasti zmeny klímy.

- Ročné monitorovanie dosiahnutého pokroku.
- Pozastavenie platieb v prípade kriticky nízkej výkonnosti.
- Finančná výkonnosťná rezerva do výšky 5 % alokácií na rozvoj vidieka s cieľom odmeniť členské štáty, ktoré dosahujú svoje ciele v oblasti biodiverzity, životného prostredia a klímy.
- Povinnosť členských štátov vyhradiť časť priamych platieb určených poľnohospodárom pre tých poľnohospodárov, ktorí sa zúčastňujú na špecifických ekoschémach.
- Lepšia súčinnosť s inými politikami a programami EÚ v oblasti klímy a životného prostredia, napr. s programom LIFE .
- Priaznivejšie podmienky na prenos znalostí, ekologické investície, inovácie a spoluprácu.

Pol'nohospodárstvo ako základ európskej spoločnosti

Pol'nohospodári sú poskytovatelia základných verejných statkov a predstavujú ústredný prvok európskych vidieckych spoločností. Nová SPP bude aj naďalej podporovať a podnecovať rozvoj dynamických vidieckych spoločností a pomáhať poľnohospodárom pri plnení očakávaní verejnosti týkajúcich sa kvality a bezpečnosti potravín, bezpečnosti potravín a zdravia.

- Ďalšie opatrenia na podporu nových generácií poľnohospodárov s cieľom zvýšiť záujem o túto profesiu.
- Podpora EÚ pre miestne schémy, napr. formou poradenstva pre mladých poľnohospodárov zo strany starších poľnohospodárov, čím salepší medzigeneračný prenos znalostí alebo zabezpečí rozvoj plánov nástupníctva.
- Podpora členských štátov, aby sa na vnútroštátnej úrovni urobilo ešte viac, napríklad prostrední-

ctvom pružnejších pravidiel týkajúcich sa zdaňovania a dedičských práv, s cieľom zlepšiť prístup mladých poľnohospodárov k pôde.

- Vyššia flexibilita členských štátov pri navrhovaní čo najefektívnejších opatrení na rozvoj vidieka v záujme podpory rastu a zamestnanosti vrátane podpory pre „inteligentné dediny“ .
- Prísnejšie požiadavky na poľnohospodárov v súvislosti s napĺňaním spoločenských očakávaní týkajúcich sa potravín a zdravia, akou je napríklad požiadavka na zabezpečenie užšieho prepojenia podpory a dodržiavania pravidiel v oblasti ochrany kvality vody, obmedzenie používania pesticídov alebo podpora obmedzenia používania antibiotík prostredníctvom účinnejších programov riadenia živočíšnej výroby, ktorých cieľom je zlepšenie zdravia a životných podmienok zvierat.
- Podpora zvýšených investícií do rozvoja biohospodárstva, ktoré má významný hospodársky potenciál, ako aj potenciál v oblasti vytvárania pracovných miest .

Ing. Kristýna Šmehýlová,
Centrálne jednotka NSRV SR
Foto: pixabay.com

Od Národných sietí rozvoja vidieka sa bude očakávať viac

V rozhovore s Michaelom Gregorym, ktorý v čase nášho rozhovoru stál na čele tímu contact point Európskej siete rozvoja vidieka (ENRD) so sídlom v Bruseli, Vám prinášame informácie aj o tom, ako sa reforma Spoločnej poľnohospodárskej politiky po roku 2020 dotkne Národných sietí rozvoja vidieka (NRN).

“V prvom rade sa chcem poďakovať za príležitosť prihovoriť sa všetkým zainteresovaným stranám, ktoré sa podieľajú na rozvoji vidieka na Slovensku. My, teda ľudia a organizácie sídlia v Bruseli nesmieme zabúdať na to, že rozvoj vidieka je vlastne o zlepšení života ľudí žijúcich na vidieku vo všetkých členských štátoch EÚ vrátane Slovenska!”

Mike, čo môžeme v súvislosti s reformou SPP po roku 2020 očakávať v kontexte rozvoja vidieka na európskej a národnej úrovni?

„O „novej“ SPP po roku 2020 sa napísalo a porozprávalo veľa. Návrhy reformy z dielne Európskej komisie sa snažia o to, aby SPP sa stala politikou založenou viac na výsledkoch. Odklonila sa od súčasného sústredenia sa na dodržiavanie podrobných pravidiel nastavených na európskej úrovni. Okrem toho, návrh reformy nechal v kompetencii členských štátov, aby si sami

Michael Gregory – v polovici júla tohto roka odstúpil z funkcie vedúceho tímu ENRD aby podporil rozvoj vidieka v Saudskej Arábii.

navrhli intervenciu SPP. Dostali tak príležitosť lepšie prispôbiť podporu svojim potrebám a okolnostiam.“

Čo môžeme od tejto príležitosti očakávať?

„Nová SPP sleduje deväť cieľov. Presný spôsob, akým SPP prispe-

je k realizácii týchto cieľov, bude v každom členskom štáte odlišný. V súčasnosti vypracovávajú členské štáty „Strategický plán SPP“, ktorý určí prístup na dosiahnutie požadovaných výsledkov pre každý z týchto cieľov. Na margo toho, čo som teraz spomenul očakávam, že v oblasti poľnohospodárskej a vidieckej politiky bude väčšia di-

Deväť špecifických cieľov SPP 2021–2027.

verzita. A to bude dobrá vec, pretože rozmanitosť politiky bude lepšie odrážať príležitosti a výzvy každej jednej krajiny EÚ. Úmyselne hovorím aj o poľnohospodárstve a rozvoji vidieka, pretože nové strategické plány spoločnej poľnohospodárskej politiky budú pokrývať obidva piliere SPP. To znamená, že na dosiahnutie cieľov v rámci každého cieľa sa členské štáty budú môcť samy rozhodnúť pre najlepšiu kombináciu podpory – „Pilier 1“ (najmä priama podpora poľnohospodárom) a „Pilier 2“ (rozvoj vidieka).“

Aké zmeny môžeme očakávať v rámci Európskej siete rozvoja vidieka a Národnej siete rozvoja vidieka(NRN)? Budú tieto zmeny zásadné?

„V krátkosti to zhrniem asi takto – od orgánov sietí sa bude očakávať oveľa viac. Nadväzujúce subjekty dnešnej ENRD a NRN budú musieť podporiť úspešnú implementáciu novej SPP. Od roku 2021 budú poverení zlepšovaním implementácie strategických plánov SPP a zvyšovaním povedomia ľudí o celom strategickom pláne SPP, nielen o prvkoch rozvoja vidieka ako je tomu teraz.“

Znamená to nejaké radikálne zmeny pre Národné siete?

„Nemyslím si, že tieto zmeny musia byť radikálne, pretože ENRD aj NRN už majú poľnohospodárov a lesníkov ako zainteresované strany a úlohy nových sietí SPP sú

do veľkej miery rovnaké ako v súčasnosti. Osobne sa však domnievam, že na to, aby nové siete mohli úspešne plniť svoje rozšírené právomoci, bude potrebné ich „znovunastavenie“.

Ako si predstavujete „znovunastavenie“ sietí?

„Nové siete SPP budú musieť zísť, kde v rámci cieľov a intervencií nových strategických plánov spoločnej poľnohospodárskej politiky môžu čo najlepšie pridať hodnotu. Taktiež bude dôležité, aby poľnohospodári a lesníci mali pocit, že sú hlavnými zúčastnenými stranami. Okrem toho si nové siete budú musieť uvedomiť, že medzi poľnohospodármi je veľká rôznorodosť a túto skutočnosť využiť ako príležitosť na budovanie synergii v rámci oboch pilierov SPP. Významnou bude tiež integrácia Poľnohospodárskeho a Inovačného vedomostného systému (AKIS) a to tak na európskej ako aj národnej úrovni.“

Môžete porozprávať o nejakých dobrých príkladoch z praxe, ktoré by nás inšpirovali v rozvoji vidieka?

„V tomto roku ENRD v spolupráci s NRN spustili súťaž „Cena za vidiecku inšpiráciu“. V rámci celej EÚ sa prihlásilo viac ako 170 príspevkov, z ktorých do užšieho výberu postúpilo 25 projektov. Z nich sa vybralo 6 víťazov. V rámci súťaže boli projekty rozdelené do piatich kategórií: zlepšenie konkurencieschopnosti; životné prostredie

a klimatické zmeny; revitalizácia vidieka; sociálne začlenenie a LEADER. Každá kategória mala svojho víťaza a tým šiestym bol víťaz, ktorého si vybrala verejnosť. Naozaj neviem vybrať len jeden alebo dva z týchto projektov, ktoré by boli naj. Všetky príspevky v sebe ukrývali niečo zaujímavé. Ale, na tomto odkaze si môžete pozrieť výber tých najviac inšpiratívnych, ako aj najviac úspešných projektov v rámci Európy:

[https://enrd.ec.europa.eu/projects-practice/_en?f\[0\]=im_field_enrd_prj_keyword-s%3A20655](https://enrd.ec.europa.eu/projects-practice/_en?f[0]=im_field_enrd_prj_keyword-s%3A20655)

Ako budete tráviť letné prázdniny?

„Väčšinu leta budem tráviť v regióne Aseer v Saudskej Arábii. Možno to nie je odpoveď, ktorú ste očakávali – tak ak môžem, vysvetlím. Po desiatich fantastických rokoch práce pre ENRD som odstúpil z pozície vedúceho tímu Contact Point ENRD, aby som prevzal úlohy v oblasti vidieckeho a regionálneho rozvoja po praktickej stránke. Mojou víziou je podporiť adaptáciu rozvoja najlepších európskych (a celosvetových) vidieckych a ekonomických praktík do regiónu nie veľmi známeho, ale o to krajšieho – Aseer v Saudskej Arábii. A pokiaľ ide o dovolenkové plány – mojím cieľom je uvidieť svojho prvého arabského leoparda!“

Ing. Kristýna Šmehýlová
Centrálna jednotka NSRV SR
foto: archív ENRD

Michael Gregory – od nastávajúcich orgánov sietí sa bude očakávať oveľa viac.

Na skusy u susedov v Českej republike

Leonard Vrška ukazuje novozaložený ovocný sad.

V dňoch 22. až 23. marca 2019 organizovala Centrálna jednotka NSRV SR študijnú cestu do Českej republiky. Študijná cesta bola zameraná na inovačné prvky v poľnohospodárskej prvovýrobe s pridanou hodnotou vlastného spracovania produktov. Účastníci tak mali možnosť načerpať množstvo inšpirácií, inovačných myšlienok a získali cenné informácie, ktoré im pomôžu v ich ďalšom rozvoji.

ZD Haňovice

Prvou zástavkou bolo zemédělské družstvo Haňovice. V jeho sídle nás privítali riaditeľ poľnohospodárskej výroby Ing. Peter Koukal a prevádzková ekonómka skleníkov Ing. Veronika Sedlářová. Spoločne nám predstavili

inovačnú technológiu pestovania rajčín v skleníkoch, s ktorou začali pred tromi rokmi. Skleníky vybudovali na výmere 3 ha a ako uviedla V. Sedlářová, pestujú len jednu odrodu rajčín – Angelle, ktorá patrí k sladkým odrodám. Inovačným prvkom pestovateľ-

skej technológie je zachytávanie dažďovej vody do lagúny, odkiaľ je voda prečerpávaná do skleníkov na zavlažovanie. Okrem toho sú skleníky vykurované energiou z bioplynovej stanice.

Na rodinnej farme manželov Osičkových – Doubravský Dvůr

Šárka Osičková ponúka na ochutnanie ich mliečne výrobky.

V ZD Haňovice používajú na opelenie rastlín čmeliakov.

Doubravský Dvůr

Ďalšou zástavkou bola mliečna farma Doubravský Dvůr – rodinná farma manželov Šárky a Václava Osičkových. Tí sa venujú chovu kráv s mliekovou úžitkovosťou. Majú uzavreté – približne sto kusové stádo, ktorému zabezpečujú krmoviny obhospodarovaním 200 hektárov poľí. Nakoľko nákupná cesta mlieka nebola pre manželov Osičkových uspokojujúca – neodrážala drinu vloženie do výroby mlieka, rozhodli sa začať mlieko spracovávať. Z Programu rozvoja vidieka vybudovali vlastnú mliekareň a predajňu farmárskych výrobkov. Zhruba polovica nadojeného mlieka putuje priamo z dojárne do mliekarene, kde je mlieko hneď spracovávané. Postupne pridal aj výrobu jogurtov, tvarohu, ochutenú zakysanku a nechýba ani pestrá škála rôznych syrov. Účastníkom študijnej cesty naj-

Peter Hanáček zo spoločnosti Zemaspol, s.r.o. predstavuje inovovanú sejačku.

viac chutila domáca zmrzlina, ktorá vďaka výrobe z čerstvého mlieka mala špecifickú, veľmi lahodnú chuť aj vôňu.

Ovocinári zo zámku

Našou treťou návštevou bola rodinná farma pani Aleny Vrškovej. Spolu s manželom Leonardom kúpili od reštituentov zámok Zdounky, ku ktorému patrí aj príľahlý – 19 hektárový pozemok. Pred niekoľkými rokmi vysadili na 10 hektároch ovocný sad, pričom portfólio ovocných stromov je naozaj veľmi pestré – jablone, hrušky, broskyne, slivky a marhule. Zvyšok výmery tvorí zámocký park, v ktorom organizujú rôzne kultúrne podujatia alebo svadby.

Sad obhospodarujú podľa pravidiel ekologického pestovania a vlni z podpory PRV vybudovali závlahy. Za účelom zlepšenia ekonomiky produkcie ovocia sa manželia Vrškovi rozhodli začať ovocie spracovávať. Na jeseň v roku 2018 podali projekt cez PRV na vybudovanie muštárne. Napriek tomu, že od podania projektu po termín študijnej cesty ubehlo len pár mesiacov, v čase našej návštevy už muštáreň stála a mali sme tak príležitosť ochutnať ich prvé mušty.

Zemaspol, s.r.o.

V priestoroch spoločnosti Zemaspol, s.r.o. so sídlom v Uherском Brode nás privítali riaditeľ spoločnosti pán Ing. Stanislav Jahoda, vedúci pridruženej výroby pán Bc. Petr Hanáček a hlavný agrónóm Ing. Stanislav Ptáček. Cieľom našej návštevy bolo načerpať skúsenosti v oblasti pestovania pšenice špaldovej. Spoločnosť Zemaspol s.r.o. podala v rámci PRV opatrenia 16. projekt na inováciu sejačky na pšenicu špaldovú. A vďaka úspešnej spolupráci s Vysokou školou Zemědělskou v Prahe inovovali sejačku tak, že pšenicu špaldovú dokážu zasiať na jeden krát. Týmto optrením sa spoločnosť výrazne znížili náklady na jej pestovanie. Sejačka okrem toho umožňuje aj sejbu medziplodín. Nakoľko medzi účastníkmi študijnej cesty boli aj pestovatelia pšenice špaldovej, prehliadka inovovanej sejačky ako aj dis-

kusia s vedením spoločnosti bola pre nich veľmi inšpiratívna.

Javorník CZ, s.r.o.

Poslednou – piatou zástavkou študijnej cesty bola spoločnosť Javorník CZ, s.r.o., ktorá hospodári v Bielych Karpatoch. Spoločnosť je Ministerstvom zemědělství ČR vybraná za demo farmu ekologického hospodárenia na pôde. V jej priestoroch nás privítali riaditeľ spoločnosti Ing. Jozef Tománek, ktorý vlni získal ocenenie Osobnosť roka 2018 ČR a pán Ing. Drgáč, ktorý ma na starosti ekologické hospodárenie. Spoločnosť napreduje práve vďaka uplatňovaniu ekologických princípov hospodárenia na pôde, pričom do ekológie vstúpili pred pätnástimi rokmi. Ako uviedol Ing. Tománek,

V podnikovej predajni Javorník CZ, s.r.o. ukazuje Ing. Drgáč vyrábané produkty.

spoločnosť využíva vo veľkej miere eurofondy a v rámci PRV podávajú stále nové projekty. K dnešnému dňu preinvestovali približne sto miliónov českých korún. Medzi najnovšie projekty patria biomliekareň, biopálenica a biopekáreň.

Inšpiratívne neboli len podniky, ktoré sme mali možnosť počas ŠC navštíviť. Pridanou hodnotou bola srdečnosť a ochota moravských kolegov, ktorí v nás nechali veľmi príjemný pocit a najmä vďaka nim nám zostali v pamäti krásne spomienky.

Ing. Kristýna Šmehýlová,
Centrálnej jednotka NSRV SR
Foto: Archív NSRV SR

Ako ďalej s lykožrútom alebo tri dni na severnej Morave

Národná sieť rozvoja vidieka SR (NSRV SR) v spolupráci so Združením zamestnávateľov lesného hospodárstva na Slovensku a s Národným lesníckym centrom v polovici mája zorganizovali pre 30 člennú skupinu slovenských lesníkov odbornú študijnú cestu do Českej republiky, zameranú na prezentáciu príkladov dobrej praxe lesníckych subjektov, inovácie, výmenu skúseností a prezentáciu dopadov a riešení rozpadu lesných porastov u vlastníkov a správcov lesov na území severnej Moravy.

Odborný program pripravila Česká lesnická společnost (ČLS). Bol rozložený do troch dní (14.-16. máj 2019) a napriek nie celkom priaznivému počasiu umožnil účastníkom študijnej cesty utvoriť si ucelený obraz o situácii

v Česku a o riešeníach problému podkôrníkovej kalamity, ako sa s ňou vypradáva českí kolegovia.

Aj o situácii s drevom

V utorok 14. mája bol program zameraný na porasty v správe štátneho podniku Lesy České republiky (LČR). Terénna exkurzia na LS Frýdek Místek prezentovala ochranné opatrenia a spôsoby spracovania kalamity. Sprievodcom bol vedúci LS Frýdek Místek Tomáš Peka. Po terénnej ukážke, ktorú komplikovala hmla a nízka viditeľnosť, boli účastníci privítaní a pohostení v úhladnej drevenej budove lesnej správy.

V stredu 15. mája smerovali kroky účastníkov študijnej cesty na LS Zlaté Hory Arcibiskupských lesov a statků Olomouc (ALSOL). Úvodnú prezentáciu mal výrobný riaditeľ Arcibiskupských lesov Arnošt Buček, po ňom sa ujal úlohy hostiteľa vedúci poľesia Rejvíz Libor Petřík. Terénne ukážky boli zamerané na porasty najviac postihnuté podkôrníkovou kalamitou. Diskusia bola zameraná aj na témy súvisiace so situáciou na trhu s drevom a s obchodovaním s kalamitnou hmotou z pohľadu súkromného vlastníka.

Večer sa v penzióne v Budišove nad Budišovkou, kde boli účastníci študijnej cesty ubytovaní, konala neformálna diskusia s členmi ČLS, LČR, VLS, ALSOL a Ministerstva zemědělství ČR. Diskutovalo sa o skladovaní a možnostiach asanácie drevnej hmoty, o obchode s drevom, o racionizácii katastrov v ČR, o dotačnej politike štátu a legislatívnych

úpravách a novelách v ČR. V neposlednom rade bola pozornosť venovaná téme kalamita a jej dopad na vodný režim krajiny.

Vojenské lesy a statky

Vo štvrtok 16. mája program vyvrcholil exkurziou u Vojenských lesov a statků ČR, s. p., divize Lipník nad Bečvou, Vojenský výcvikový priestor Libavá. Počasie vzalo účastníkov študijnej cesty „na milosť“, bonusom bol mimoriadne zaujímavý výklad, ktorý prezentoval Jan Jeniš, hlavný inžinier divize Lipník, VLS s.p.

Cieľ študijnej cesty bol bezpochyby naplnený a potvrdil, že výmena skúseností, napriek odlišnostiam v legislatíve a prírodným podmienkam má veľký význam a bude ho mať aj v budúcnosti. Podkôrníková kalamita na Slovensku, v Česku, Rakúsku, Poľsku a v Taliansku je problémom, ktorého riešenie si vyžiada strategické rozhodnutia a vykonanie mnohých opatrení. Zdieľanie skúseností môže riešeniu tohto problému napomôcť. Bola zdôraznená potreba podpory obhospodarovateľov lesa, hlavne v oblasti ochrany a obnovy lesa. Táto podpora je realizovaná z národných a európskych zdrojov. V budúcnosti je možné využiť získané poznatky a osobné kontakty nielen pri obhospodarovaní lesov ale v dlhšom časom období aj pri navrhovaní spoločných projektov (napr. cezhraničná spolupráca, projekty LIFE+). Z krátkodobého hľadiska majú účastníci cesty záujem zapojiť sa do pripravovaných výziev v rámci PRV SR (podopatrenia 16.1 a 16.2). Práve realizácia projektov (vytvorenie operačných skupín) podporených z týchto podopatrení by prispela

k zavádzaniu nových a inovatívnych postupov v obhospodarovaní lesov postihnutých rozpadom (disturbanciou) lesných ekosystémov.

Ing. Milan Sarvaš, PhD

NLC-Ústav lesníckeho poradenstva a vzdelávania Zvolen

Foto: Archív NLC

Študijná cesta u našich severných susedov

Centrálna jednotka NSRV SR organizovala Študijnú cestu do Poľska v dňoch 14. – 15. marca 2019. Účastníci počas študijnej cesty navštívili Pastierske centrum v Koniakowe (“Centrum pasterskie w Koniakowe”) a inovatívny inkubátor v Zakrzówe (“Inkubator Kuchenny”). Počas druhého dňa absolvovali medzinárodnú výstavu poľnohospodárskej techniky AGROTECH 2019 v Kielcach.

Účastníkov študijnej cesty tvorili subjekty, ktoré pôsobia v agro-sektore už dlhšie obdobie, ale aj osoby, ktoré plánujú začať podnikáť v oblasti poľnohospodárstva a hľadajú inšpiráciu, námety a nevyhnutné rady, ktoré by im vedeli pomôcť pri svojej ďalšej činnosti.

Študijná cesta bola zameraná na výmenu skúseností, inovácie, príklady dobrej praxe a bola určená primárne pre poľnohospodárov, ako i pre potenciálnych beneficentov PRV SR 2014 – 2020.

Pastierske centrum v Koniakowe
V prvý deň študijnej cesty účastníci absolvovali návštevu pastierskeho centra v Koniakowe (“Centrum pasterskie w Koniakowe”), kde okrem prehliadky s odborným výkladom, ukážky výroby tradičného ovčieho syra „bundzu“ a ochutnávky tradičných regionálnych syrových produktov, mohli diskutovať so spolumajiteľkou ovčej farmy (v sezóne pasenia majú cca 1 200 oviec) o fungovaní a existencii tohto remesla, ktoré je čoraz viac na ústupe, keďže je podľa

slov p. Kohut v súčasných podmienkach často krát nerentabilné, avšak pre túto oblasť a región veľmi príznačné. Pani Kohut účastníkom ozrejmila, ako je pre ich existenciu a udržanie sa na trhu, nevyhnutné čerpanie finančných prostriedkov z rôznych operačných programov európskych štrukturálnych a investičných fondov.

V popoludňajších hodinách účastníci absolvovali prehliadku zariadenia “Inkubator Kuchenny” (Kuchynský inkubátor). Ide o projekt, ktorého hlavným

partnerom je Miestna akčná skupina „Gościnniec 4 żywiołów” a ktorý bol realizovaný z prostriedkov Švajčiarsko - Poľského programu spolupráce. V inkubátore môžu lokálni farmári, ako i malé firmy využívať priestory a vybavenie inkubátora za účelom výroby vlastných produktov. Inkubátor bol prvým tohto typu v Poľsku a jeho najvýznamnejšou časťou je kuchyňa vybavená rôznymi strojmi a taktiež chladiarňou. V čase letnej sezóny je najviac využívaný stroj na lisovanie a odšťavovanie ovocia. Vďaka inkubátoru vznikajú nové trhové možnosti na rozvoj, prezentáciu a predaj lokálnych produktov a reklamu regiónu ako takého. Počas prehliadky účastníci mohli ochutnať regionálne produkty, ktoré vyrábajú lokálni producenti práve v tomto kuchynskom inkubátore.

Veľtrh Agrotech 2019

Na druhý deň smerovali kroky účastníkov do Kielc, na jednu z najväčších medzinárodných poľnohospodárskych výstav v strednej a východnej Európe - AGROTECH 2019. Súčasťou tejto výstavy bola aj výstava LAS-EXPO, ktorá bola zameraná na lesníctvo. V priestoroch jedenástich hál, ako aj na exteriérových plochách sa prezentovali významné a známe značky poľnohospodárskej techniky v Európe. Taktiež na výstave prezentovali svoju činnosť rôzne organizácie pôsobiace v agrosektore.

Po niekoľkohodinovej prehliadke expozícií výstavy pokračovala naša cesta naspäť na Slovensko. Zo slov účastníkov bolo zrejmé, že študijná cesta sa im páčila a odnášajú si z nej zaujímavé informácie, nové kontakty pre ďalšiu spoluprácu, ako i informácie o Programe rozvoja vidieka pre roky 2014 - 2020 v slovenských podmienkach, o činnosti Národnej siete rozvoja vidieka SR a o jej zrealizovaných a plánovaných aktivitách.

Mgr. Dáriuš Soboňa,
Centrálne jednotka NSRV SR
Foto: Archív NSRV SR

Čo priniesla významná včelárska výstava Apimell 2019 v Taliansku...

Ani slovenský včelári neodolali chutným talianskym medom na výstave Apimell 2019.

Hovorí sa, že včelárstvo je celoživotné vzdelávanie a perspektívny včelár potrebuje dnes obrovské množstvo poznatkov a informácií. Záujem o včelárstvo na Slovensku je pomerne veľký a inak tomu nebolo ani pri organizovaní študijnej cesty pre včelárov do Talianska, ktorú zastrešovala Národná sieť rozvoja vidieka SR.

Dvadsať členná skupina včelárov zbierala cenné informácie počas študijnej cesty, ktorá bola špeciálne zameraná na výmenu skúseností, inovácie a príklady dobrej praxe v oblasti včelárstva. Účastníci navštívili malú rodinnú firmu „Včelnicu Imkerei Ulz“ v Rakúsku a významnú včelársku výstavu Apimell 2019 v Piacenze. Získanie vzájomných kontaktov s predpokladom budúcej spolupráce a výmena skúseností medzi účastníkmi bola pritom nesmierne dôležitá. Účastníkmi študijnej cesty boli skúsení včelári, mladí začínajúci včelári, ale aj výrobcovia rôznych včelích produktov. Trojdňová študijná cesta pre včelárov do talianskeho mesta Piacenza sa uskutočnila v dňoch 28.2 až 02. 03. 2019.

Cenné rady z Talianska

Prvou zastávkou študijnej cesty bola návšteva včelnice Imkerei Ulz v Markt Hartmannsdorf v Rakúsku, kde okrem prehliadky vnútorných a vonkajších priestorov bola odprezentovaná história fir-

my, spracovanie a samotný predaj medu vo forme hotových výrobkov priamo na farme a na odborných miestach. V areáli rodinnej firmy sme mali možnosť nahliadnuť do priestorov samotnej technológie výroby medu. Naše kroky ďalej smerovali do talianskeho mesta Piacenza, kde nás čakala významná včelárska výstava Apimell 2019. Okrem prezentácie najmodernejších technológií a inovácií v oblasti chovu včiel a spracovania medu, rôznych medových výrobkov a ochranných odevov, sa tu uskutočnili aj rôzne diskusie na tému inovácie v oblasti včelárstva. Okrem cenných kontaktov účastníci študijnej cesty získali aj veľa nových poznatkov a inšpirácií, pričom mali možnosť pozorovať dianie na talianskom trhu a klásť odborné otázky, ktoré priamo súviseli s výrobou a spracovaním medu. Prínosom študijnej cesty boli aj návrhy na spoluprácu a zvýšenie povedomia o aktivitách NSRV SR a PRV SR 2014 - 2020.

Včelárstvo nebolo nikdy tak zložitá ako je dnes a preto aj organizáciou podobných aktivít môžeme dopo-

Návšteva včelnice Imkerei Ulz v Markt Hartmannsdorf v Rakúsku a výklad majiteľa firmy.

môcť k rozvoju včelárstva na Slovensku. Študijná cesta pre včelárov do Talianska priniesla množstvo zaujímavých a užitočných informácií, čím bol naplnený zmysel jej organizácie.

Ing. Diana Remeňová,
Centrálne jednotka NSRV SR
Foto: Archív NSRV SR

Účastníci pri obchádzaní stánkov s modernými technológiami na výstave Apimell v Taliansku.

Farmárske trhy ku Dňu Európy

Centrálna jednotka Národnej siete rozvoja vidieka SR organizovala dňa 09.05.2019 pri príležitosti Dňa Európy druhý ročník trhov s názvom – „Farmárske trhy ku Dňu Európy“. Od začiatku otvorenia nákupného centra prichádzalo mnoho návštevníkov, ktorí neobišli ani farmárske trhy. Zastúpenie predajcov a ich produktov bolo rôznorodé, čo bolo zaujímavé najmä pre širokú verejnosť.

Farmárske trhy boli zamerané na predaj z malých rodinných fariem, prvovýrobcov a lokálnych producentov, ktorí okrem predaja i prezentovali svoje výrobky. Tohtoročné farmárske trhy mali široký záber produktov, ktoré jednotliví predávajúci predávali a prezentovali. I tento rok bolo bohaté zastúpenie medových produktov. Predajcovia s medovým sortimentom ponúkali med, medovinu, medovec, sviečky z včelieho vosku, medovníky a sladké výrobky s medom, kozmetiku na báze medu, 30 druhov jednodruhových a ochutených medov, včelí pel', či dekoratívne zdobené medovníčky, ktoré nesú značku regionálny produkt. Zaujímavé pre verejnosť boli ochutené raw medy, lákajúce množstvo zákazníkov, ktorí po ochutnávke medu neodolali a tento produkt i zakúpili. I tento rok mohli návštevníci trhov nájsť 100% šťavu z arónie, tekvicové jadierka, mak, mletú papriku, šošovicu a fazuľu a oleje liso-

vané za studena. Novinkou bola ponuka ovocných domácich vín ako bazové, šípkové víno, či víno z jarabiny. Syr, syrové výrobky – roládky, pareničky, oštiepky, korbáčiky či syrové nite, ktorých výroba bola predvedená i priamo na farmárskych trhoch, zaujala návštevníkov obchodného centra natoľko, že po ochutnávke čerstvých syrov neváhali s kúpou týchto výrobkov. Tento rok mali na farmárskych trhoch zastúpenie i prírodné mydlá, mydlá s kozím mliekom, šampóny a prírodná kozmetika, bylinné čaje, bylinné maste, bylinné

oleje a sirupy. Voňavý predajný stánok bol so zdravými sójovými sviečkami, ktoré sú vyrábané z obnoviteľných zdrojov. Na farmárskych trhoch nemohli chýbať ani tento rok veľmi obľúbené chilli výrobky. Tak ako i minulý rok chilli papričky – čerstvé, sušené, zaváraniny páliivosťou teda nezaostávali. Ako nový produkt boli tiež ponúkané rôzne zdravé raw koláčiky a torty.

Zorganizovanie farmárskych trhov okrem verejnosti ocenili najmä predávajúci prvovýrobcovia, farmári a producenti, ktorí boli veľmi vďační za takúto možnosť prezentovania a predaja svojich výrobkov. Presadenie sa na dnešnom trhu je ťažšie hlavne pre menších a rodinných farmárov, preto viacerí farmári a producenti vyjadrili záujem o účasť na podobnej akcii opäť i do budúcnosti.

Ing. Martina Babčáňová,
Centrálna jednotka NSRV SR
Foto: Archív NSRV SR

Klub mladých farmárov

Zástupkyne CJ NSRV SR Ing. Lenka Mikulová a Ing. Martina Babčáňová sa zúčastnili stretnutia Klubu mladých farmárov 2019, ktoré sa uskutočnilo 22. februára 2019.

V úvode stretnutia prítomných privítal predseda Združenia mladých farmárov na Slovensku, pán Milan Jurky, ktorý následne odovzdal slovo manažérke NSRV SR Ing. Lenke Mikulovej. Ing. Lenka Mikulová predstavila činnosť Národnej siete rozvoja vidieka SR. Následne pokračoval diskusný panel s názvom „Mladí farmári sú kľúčovými v budúcej SPP“ kde sa predstavili: zástupca z Generálneho riaditeľstva pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, z Európskej komisie Brusel – Ing. Dušan Chrenek, zástupca z Európskej komisie na Slovensku – doc. RNDr. Ladislav Miko, PhD., ktorí odprezentovali prednášky na danú tému, a taktiež predseda Združenia mladých farmárov na Slovensku – pán Milan Jurky, ktorý

daný panel diskusne viedol. V danom bloku bola zdôraznená najväčšia priorita Komisie, a to podpora mladých poľnohospodárov, ktorí by si mali nastaviť svoju poľnohospodársku politiku. Mladí farmári by sa tiež mali aktívne zúčastňovať na tvorbe stratégie poľnohospodárskej politiky. V ďalšej časti programu

sa predstavil generálny riaditeľ PPA, pán Ing. Juraj Kožuch, PhD., ktorý informoval zúčastnených o aktuálnych výzvach 6.1 a 6.3 PRV SR 2014 – 2020, najmä o problémoch pri predchádzajúcich výzvach, resp. dôvodoch odstúpenia od zmluvy a administratívnych žiadostí o platbu v PRV SR 2014 – 2020. Na tému Plánované výzvy v roku 2019 vrátane úprav ohľadom mladých farmárov sa predstavil generálny riaditeľ sekcie rozvoja vidieka a priamych platieb z MPRV SR, pán Ing. Jaroslav Gudába. Po odprezentovaní nasledovala diskusia s odpovedaním na otázky od účastníkov stretnutia.

Ing. Martina Babčáňová,
Centrálna jednotka NSRV SR
Foto: Archív NSRV SR

Stretnutie Tematickej pracovnej skupiny pre LEADER/CLLD

Počas roka 2019 sa stretnutie Tematickej pracovnej skupiny pre LEADER/CLLD (ďalej už iba „TPS“) konalo už po tretí krát.

Pracovná skupina predstavuje platformu pre uplatňovanie princípu partnerstva v rámci prípravy a implementácie opatrenia 19 Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER (MRVK – miestny rozvoj vedený komunitou) Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020. Členovia TPS sú zástupcovia miestnych akčných skupín a regionálnych antén NSRV SR z ôsmich krajov Slovenska a zástupcovia centrálnej jednotky NSRV SR. Na každé stretnutie boli prizvaní aj zástupcovia Riadiacich orgánov a Pôdohospodárskej platobnej agentúry, aby tok informácií bol plnohodnotný a overený. Počas stretnutí majú členovia možnosť

diskutovať o problémoch vyplývajúcich z implementácie CLLD, navrhovať spôsoby riešenia a zároveň získať dôležité informácie slúžiace na zlepšenie vývoja implementácie CLLD. Táto platforma vytvára unikátny priestor

na priame stretnutie zainteresovaných strán a výstupy sú šírené ďalej do regiónov prostredníctvom stretnutí regionálnych tematických pracovných skupín. Diskusie sa aktuálne zameriavali na výzvy MAS v práve-prebiehajúcom programovom období, prácu s programom ITMS2014+, usmernenie k verejnému obstarávaniu a oprávnené výdavky a aktivity žiadateľov.

Ing. Simona Radecká,
Centrálna jednotka NSRV SR
Foto: Archív NSRV SR

Stretnutie tímu NSRV SR

Začiatkom mája sa konalo prvé Stretnutie tímu Národnej siete rozvoja vidieka SR v roku 2019, v objekte WELLNESS & RELAX v Palárikove. Tohto stretnutia sa zúčastnila i zástupkyňa Európskej siete pre rozvoj vidieka – ENRD, pani Korčeková.

Pani Korčeková v úvode predstavila informácie o sieti a spomenula, že nedávno ENRD oslávilo 10. výročie pôsobnosti. Kontaktný bod ENRD sídli v Bruseli a sieť pracuje na báze ročných pracovných plánov, kde ročný plán začína od júla. Riadiacim orgánom ENRD je Európska Komisia, fungovanie siete je podobné ako fungovanie sietí na národných úrovniach. Prítomných informovala o šírení príkladov dobrej praxe prostredníctvom Projektovej databázy na webovej stránke ENRD, ktorá môže slúžiť i ako inšpirácia pri organizovaní študijných ciest v jednotlivých európskych krajinách. Všetkých oboznámila i o webovej stránke, kde je dostupný kalendár podujatí, kde sú uvedené podujatia organizované v rámci celej Európy aktualizované sieťami na týždennej báze. V závere bodu programu sa pani Korčeková venovala téme ako sa zapojiť do aktivít ENRD – prostredníctvom šírenia medzi MAS, projektami spolupráce, nomináciami príkladov dobrej praxe. Spomenula i Stredoeurópsky Klaster – skupinu 6 národných sietí v Strednej Európe, ktoré začali bližšie spolupracovať. Ďalej bolo stretnutie venované aktivitám NSRV SR, najmä blíž-

žiacemu sa Agrokomplexu 2019 a organizačnému zabezpečeniu expozície Národnej siete rozvoja vidieka SR na tejto výstave.

Po rokovaní nasledovala prehliadka projektu podporeného z PRV SR – WELLNESS & RELAX Palárikovo spojená s výkladom o čerpaní finančných prostriedkov z PRV SR.. Predmetom projektu bola rekonštrukcia nevyužívaného objektu sušiarne tabaku na rekondičné a sociálne – hygienické zariadenie navrho-

vaného relaxačného centra a dostavba k pôvodnej budove, kde je umiestnená bazénová a saunová časť. Objekt slúži po rekonštrukcii a dostavbe ako rekondičné a relaxačné zariadenie pre cca 40 osôb. Súčasťou objektu je fitness so sociálnym a hygienickým zariadením, centrálné sociálne – hygienické zariadenie pre relaxačné zariadenie – wellness s prekrytým bazénom, vírivkou, jednotlivými atrakciami, masážami, saunami, tepidáriom, kaviareň s barom a technickým zázemím v zmysle spracovaného návrhu a hygienických noriem. Okolie zariadenia je doplnené sadovými a parkovými úpravami, výsadbou nízkej zelene, stromami a kríkmi nízkeho vzrastu vrátane zatrávnenia voľných plôch. V objekte spoločnosti sa neskôr rekonštruovali niekoľko ďalších budov (staré koniarske, sklad krmív), čím vznikol komplex funkčne na seba nadväzujúcich objektov ako sú ubytovanie hotelového typu, reštaurácia koniarske, upravený výbeh pre kone a spoločenská miestnosť.

Ing. Martina Babčáňová,
Centrálna jednotka NSRV SR
Foto: Archív NSRV

13. stretnutie vidieckych sietí

Na 13. stretnutí sietí sa zúčastnili zástupcovia z 24 krajín.

Koncom februára 2019 sa v írskom meste Athlone konalo 13. stretnutie vidieckych sietí, kde sa riešili mnohé aktuálne témy sužujúce európske poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, dominantnou témou bola Spoločná poľnohospodárska politika po roku 2020 (SPP).

13. stretnutie vidieckych sietí

Na 13. stretnutí vidieckych sietí bolo prítomných viac ako 70 zástupcov z 24 členských krajín. 13. stretnutie národných vidieckych sietí otvoril Andrew Doyle, štátny tajomník írskeho ministerstva pre potraviny, lesníctvo a záhradníctvo. Po úvodnom privítaní hovoril o aktuálnej situácii v krajine. Spomenul, že blížiaci sa BREXIT bude pre Írsko veľká výzva a budúcnosť spolupráce s Britániou tým bude určite ovplyvnená. Medzi ďalšie výzvy pre krajinu patrí aj SPP a budúcnosť po skončení aktuálneho programového obdobia. Povedal, že je veľmi dôležitá spolupráca v rámci SPP medzi jednotlivými členskými krajinami a tiež zdieľanie spoločných hodnôt v budúcnosti a to najmä z oblasti: vidieckych komunít, udržateľnosti životného prostredia a klimatických zmien, zdieľania poznatkov a príkladov dobrej praxe z členských krajín, inovácií, energetickej efektívnosti, stratégie CLLD, a iných oblastí. Pre Írsko v SPP budú 2 hlavné kľúčové priority a to životné prostredie a vidiecke komunity.

Počas stretnutia sa diskutovalo o súčasnom stave európskeho poľnohospodárstva.

Generačná výmena

V rámci programu ENRD zorganizovalo aj workshop na tému „Generačná výmena – Budovanie záujmu mladých farmárov a podnikateľov vo vidieckych oblastiach“. Prítomných na workshope privítal manažér írskej národnej siete Seamus Boland, ktorý hovoril o potrebe generačnej výmeny v Írsku. Aj keď sa v Írsku aktuálne situácia zlepšuje, je tu stále potreba väčšej angažovanosti a motivácie mladých, aby mali záujem prebrať podnikanie/farmárčenie od starších generácií. V Írsku je prevažne generačná výmena zabezpečená prevzatím podnikania/farmárčenia v rámci rodiny zväčša z otca na syna. Po ňom sa slova ujal Olof Gill, ktorý je zástupcom kabinetu komisára Phila Hogana.

O. Gill hovoril o tom, že priemerný vek európskych farmárov je tesne pod 60 rokov a existuje akútna potreba generačnej výmeny v rámci celej EÚ. Poznamenal však, že je veľmi dôležité, aby mladí ľudia boli motivovaní sa farmárčeniu a podnikaniu v poľnohospodárstve venovať. Toto je možné dosiahnuť iba zatriktívením vidieckych oblastí a agropodnikania. V rámci ENRD vznikla aj Tematická skupina zameraná na generačnú výmenu, ktorá sa tiež snaží riešiť otázky ohľadom generačnej výmeny a problémami s ňou spätými. ENRD sa aj v budúcnosti bude snažiť organizovať rôzne podujatia s touto problematikou.

Text Archív NSRV SR
Foto: Archív ENRD

Súčasťou programu bola aj prezentácia niektorých národných vidieckych sietí.

„networX – Inšpirujúca vidiecka Európa“

V dňoch 11. – 12. 04. 2019 sa v Belgickom Bruseli konalo sieťovacie podujatie „networX“. „networX“ bolo zároveň aj oslavou 10. výročia založenia Európskej siete rozvoja vidieka.

Viac ako 400 vidieckych aktérov z celej Európy sa stretlo, aby mohli hovoriť o aktuálnych témach a vymeniť si skúsenosti v rámci 20 interaktívnych skupinových diskusií na 6 špecifických tém. Paralelne počas konania podujatia prebiehala aj prezentácia národných vidieckych sietí, členských štátov, európskych inštitúcií a partnerov v 41 vystavovateľských stánkoch pozdvihujúcich tradície a prácu v jednotlivých vidieckych sieťach. Vyvrcholením podujatia bolo aj slávnostné odovzdávanie ocenení „Rural inspiration awards“. Nominovaných do súťaže bolo 25 inšpiratívnych vidieckych projektov, z ktorých 6 bolo ocenených európskym komisárom Philom Hoganom za získanie najväčšieho počtu hlasov v tematických kategóriách. „networX“ si kládol za cieľ poukázať na hodnotu vytvárania sietí v rámci

Archív NSRV SR

rozvoja vidieka, demonštrovať výsledky posledných desiatich rokov vytvárania vidieckych sietí a aktívne sa zapojiť do budovania ich budúcnosti. Interaktívny formát podujatia zabezpečil dostatok priestoru a času na neformálne diskusie, inšpirujúce

rozhovory a zdieľanie skúseností, pričom potvrdil hodnotu spolupráce medzi ľuďmi zaoberajúcimi sa rozvojom vidieka v digitálnom svete.

Ing. Simona Radecká,
Centrálna jednotka NSRV SR

14. stretnutie národných vidieckych sietí

Národná sieť rozvoja vidieka v Rumunsku, spolu s ENRD Contact Point privítali zástupcov národných vidieckych sietí, riadiacich orgánov, platobných agentúr a beneficietov programu rozvoja vidieka z 21 členských štátov EÚ.

Už v poradí 14. stretnutie národných vidieckych sietí začalo študijnou cestou po podporených projektoch z prostriedkov EPFRV cez národný program rozvoja vidieka v Rumunsku. Účastníci spoločne vycestovali obzrieť si dva projekty, jeden z oblasti poľnohospodárstva, konkrétne špecializovanej rastlinnej výroby a druhý projekt spadajúci pod miestnu infraštruktúru iniciatívy LEADER.

Vinári z Deal Mare

Prvá zastávka exkurzie bola vo vinárskom závode Budureasca. Projekt bol ukončený v roku 2013, teda podporený

ešte v predchádzajúcom programovom období. Prevádzkovatelia z finančnej podpory vybudovali vínnu pivnicu a samotné vinárstvo s vinohradmi s rozlohou 5 300 m². Momentálne je tento závod jeden z najväčších v oblasti Dealu Mare. S použitím špeciálnej technológie je vinárstvo Budureasca jedným z najmodernejších vinárskych závodov v Rumunsku, s produkciou a uskladňovacou kapacitou až okolo 3 miliónov litrov vína za rok.

Sociálny projekt

Druhou zastávkou bol sociálny projekt, podporený na úrovni MAS, financovaný

miestnou platobnou agentúrou a realizovaný v dedine Urlati, ktorá sa nachádza na území MAS „Meleagurile Cricovului“. Spomínaná MAS získala štatút v aktuálnom programovom období. Beneficietom projektu je nezisková organizácia, ktorá poskytuje služby lokálnej komunite a projekt bol iniciovaný miestnym kňazom, ktorý toto denné centrum aj vedie. Detské denné centrum poskytuje 30 deťom zo sociálne znevýhodnených rodín rôzne poškolské aktivity či už športové, vzdelávacie, alebo rekreačné a deti tam majú k dispozícii aj jedáleň.

14. stretnutie národných vidieckych sietí napomohlo k výraznejšej spolupráci a vybudovaniu pevnejších partnerstiev a spolupráce medzi jednotlivými členskými štátmi. Navštívené projekty boli inšpiratívne a ukázali, ako PRV napomáha k rozvoju vidieka v reálnom živote. Účastníci si medzi sebou vymenili mnoho cenných skúseností a dohodli sa na budúcich spoluprách.

Ing. Simona Radecká,
Centrálna jednotka NSRV SR

Archív ENRD

Ako rozvíjať inteligentný vidiek v Nitrianskom kraji...

27. marca 2019 sa RA NSRV SR pre Nitriansky kraj podujala zrealizovať seminár na aktuálnu a na európskej úrovni často diskutovanú tému zameranú na podporu inteligentných obcí s dôrazom na slovenské podmienky.

V rámci programu bol odprezentovaný príspevok k inteligentnému vidieku v nadväznosti na príslušné opatrenia PRV SR 2014 – 2020. Zároveň lektor Ing. Tomáš Kozolka z pozície riadneho člena Tematickej pracovnej skupiny (TPS) pre „smart villages“ predostrel i nadnárodný pohľad v kontexte záverov TPS pre „smart villages“ a pre inšpiráciu pridal i niekoľko konkrétnych príkladov dobrej praxe z Fínska a Rakúska. Upozornil na to, že rozvojová politika inteligentného vidieka môže riešiť viaceré problémy napr. nedostatok služieb na vidieku, tvorbu obnoviteľnej energie, cirkulárnu ekonomiku, prepojenie vidiek – mesto a naopak a pod. Ďalší prezentačný blok viedol Mgr. Miloslav Oliva predseda pracovnej skupiny „chytří venkov“ NS MAS ČR, ktorý hovoril o podpore a rozvoji českého „chytřího“ vidieka i o hlavných princípoch konceptu rozvoja inteligentného vidieka v Českej republike.

Prednáška Mgr. Olivu k problematike „chytřího venkova“.

Na uvedené témy sa rozvinula živá diskusia, ktorá priniesla viacero zaujímavých myšlienok a ideí viažucich sa na rozvíjanie slovenských „smart“ dedín. Účastníci seminára, predovšetkým z radov starostov, ďalších predstaviteľov obcí a zástupcov miestnych akčných skupín získali veľa odborných informácií

a odporúčaní k podpore inteligentných obcí a taktiež i k možnostiam ich rozvoja prostredníctvom dostupných nástrojov EÚ.

Ing. Tomáš Kozolka,
RA NSRV SR pre Nitriansky kraj
Foto: Archív RA NSRV SR pre Nitriansky kraj

Nitrianska anténa sa prezentovala na výstave v Trenčíne

Na trenčianskom výstavisku Expo Center sa počas dvoch májových dní konal už 8. ročník výstavy cestovného ruchu regiónov Region Tour Expo 2019, na ktorej sa popri vystavovateľoch z Českej republiky, Maďarska a subjektov z rôznych kútov Slovenska predstavili i zástupcovia z Nitrianskeho kraja. Atraktivitu celého podujatia zvýšili aj sprievodné akcie: „Torty a svet pečenia“, „Chuť Slovenska“ i tohtoročná novinka „festival Detský svet“.

Regionálna anténa Národnej siete rozvoja vidieka SR pre Nitriansky kraj mala svoj propagačný stánok umiestnený v pavilóne P6 a v susedstve sa nachádzal výstavný priestor trnavskej antény a Agentúry pre rozvoj vidieka.

Regionálny koordinátor v spoločnosti prezentujúcich producentov v rámci regiónu Nitra.

V rámci Regiónu Nitra ponúkla možnosť prezentácie i lokálnym producentom z Nitrianskeho kraja, ktorí svoju činnosť a výrobky spropagovali vo veľmi dobrom svetle.

Návštevníci stánku sa zaujímali najmä o možnosti trávenia voľného času, dostupné ubytovacie zariadenia v rámci regiónu a nepohrdli ani ochutnávkou kvalitných regionálnych produktov. Taktiež sa pýtali na úspešné rozvojové projekty súvisiace s agroturizmom v tejto oblasti. Regionálny koordinátor i prezentujúci výrobcovia viedli diskusie a pohotovo reagovali na otázky návštevníkov výstavy, ktorými boli hlavne odborníci z oblasti cestovného ruchu, vidieckeho

cestovného ruchu, potenciálni beneficiári PRV SR 2014 – 2020 a laická verejnosť, najmä rodiny s deťmi, cestovatelia a turisti hľadajúci nové ciele svojich dovolenkových a voľnočasových zámerov.

Regionálny koordinátor využil účasť na výstave i na sietovanie s kolegami z iných regionálnych antén, miestnych akčných skupín a organizácií cestovného ruchu. Prítomnosť na výstave umožnila šíriť a poskytovať informácie o NSRV SR, jej činnosti i o aktuálnych výzvach PRV SR 2014 – 2020.

Ing. Tomáš Kozolka,
RA NSRV SR pre Nitriansky kraj
Foto: Archív RA NSRV SR
pre Nitriansky kraj

Inovatívne finančné nástroje v pôdohospodárstve

Dňa 18. júna 2019 zorganizovala RA NSRV SR pre Nitriansky kraj jednodňový workshop s cieľom predstaviť štúdiu zameranú na inovatívne finančné nástroje v pôdohospodárstve a diskutovať o ich potrebe zavádzania na Slovensku.

Podujatia sa zúčastnili poľnohospodári a iní odborníci z praxe vrátane bankového sektora. V súčasnosti sa pripravuje štúdiá (financovaná Európskou investičnou bankou), ktorá hodnotí situáciu financovania pôdohospodárstva na Slovensku (poľnohospodárov, potravinárov a obhospodarovateľov lesov). Výsledkom štúdie bude možnosť pilotného využitia inovatívnych finančných nástrojov na Sloven-

sku ešte v rámci PRV 2014 – 2020 s podporou Európskeho fondu pre strategické investície (EFSI). Zároveň sa očakáva zahrnutie finančných nástrojov do Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky.

Počas podujatia získali účastníci informácie o využití finančných nástrojov z pohľadu krajín Európskej únie a možnosti ich uplatnenia aj na území Slovenska. Účast-

níci identifikovali a prezentovali svoje hlavné problémy pri financovaní svojich aktivít a zhodli sa na potrebe finančných nástrojov úverového typu na dlhšie obdobie (horizont 5 rokov a viac), ako aj záručných fondov. Zaujímavá bola diskusia aj ku kombinácii finančných nástrojov úverového typu s dotačnou podporou avšak v nižšej intenzite (20 – 30 %).

Finančné nástroje ako úvery, záručky a kapitálové fondy môžu uľahčiť prístup k financovaniu rozvojových zámerov poľnohospodárov alebo agropotravinárskych výrobcov, ktorí majú ťažkosti so získaním potrebných financií či už na začatie podnikania alebo jeho rozvoj. Využívanie finančných nástrojov v kombinácii návratných a nenávratných typov podpory spolu so súkromným financovaním prinesie viacnásobný tzv. multiplikačný efekt, ktorý dokáže podstatne zvýšiť objem investícií v pôdohospodárskom sektore.

Ing. Tomáš Kozolka,
RA NSRV SR pre Nitriansky kraj
Foto: Archív: RA NSRV SR
pre Nitriansky kraj

Problematika inovatívnych finančných nástrojov v pôdohospodárstve účastníkov workshopu oslovila.

Regionálne potraviny v Trenčíne

Návštevníci výstavy pri stánku PD Bošáca.

V piatok a sobotu – 17. a 18. mája 2019 sa v areáli výstaviska Expo Center Trenčín uskutočnil 4. ročník výstavy slovenských potravinárskych a nepotravinárskych produktov Chuť Slovenska. Súbežne sa konali podujatia REGION TOUR EXPO (8. ročník výstavy cestovného ruchu regiónov), Torty & svet pečenia (7. ročník celoslovenskej cukrárskej výstavy) a tohtoročná novinka Detský svet (rodinný detský festival).

Cieľom aktivity Regionálnej antény NSRV SR pre Trenčiansky kraj bola propagácia poľnohospodárskych a potravinárskych subjektov z územia Trenčianskeho kraja, podpora kvalitných a je-

dinečných regionálnych produktov, zdravej výživy na dvojdňovej regionálnej výstave a informovať o Programe rozvoja vidieka SR 2014–2020. Významným prvkom inovácie výstavy Chuť Slovenska bola práve zvýšená propagácia regionálnych potravinárskych producentov, z ktorých viacerí prišli ponúkať novinky vo svojom výrobnom programe. V stánkoch regionálnych producentov z územia Trenčianskeho kraja sa tento rok prezentovalo 12 spoločností. Ponuka ich špičkových produktov týchto spoločností bola naozaj široká: mliečne výrobky (čerstvé mlieko, syry, tvaroh, ochutené mlieka, jogurty, ...), mäsové výrobky (klobásy, paštéty, párky, jaternice, oškvarky, salámy, slanina ...), rôzne druhy medov, včelí pel, propolis, sušené ovocie, džemy, slivkový lekvár, mušty, biele,

červené a ružové vína, špaldové múky a krupica, celozrnné cestoviny, ostatné výrobky zo špaldy, porciované, sypané a rozpustné čaje, konopný, makový a ľanový olej, bioprodukty z ovocia, sušené ovocie alebo lekvár v čokoláde. Počas slávnostného otvorenia výstavy manažér regionálnej antény NSRV SR pre Trenčiansky kraj návštevníkov upozornil na význam podpory regionálnych producentov potravín a potrebe výchovy a informovanosti mladých spotrebiteľov.

Produkty z ovocia z Myjavy.

Svoje zastúpenie na výstave mali aj čaje.

Návštevníci výstavy mohli získať aj ďalšie informácie o NSRV SR, PRV SR 2014 – 2020, o zrealizovaných projektoch súvisiacich s oblasťami poľnohospodárstva, potravinárstva, s rozvojom vidieckeho cestovného ruchu napr. agroturistických zariadeniach, cyklotrasách, turistických zaujímavostiach, možnostiach využitia voľného času na slovenskom vidieku a tipoch na vhodné dovolenkové miesta, a pod. aj vo výstavných expozície Agentúry pre rozvoj vidieka, ktorá je hosťiteľskou organizáciou centrálnej jednotky NSRV a Regionálnych antén NSRV SR pre Nitriansky a Trnavský kraj.

Regionálni producenti na záver ocenili možnosť prezentácie svojej činnosti na výstave, dobrú prípravnú časť podujatia i samotnú spoluorganizáciu výstavy RA NSRV SR pre Trenčiansky kraj, priamu interakciu medzi

Viacere stánky ponúkali ochutnávky svojich produktov.

vystavovateľmi a návštevníkmi. Viacerí producenti prejavili záujem o účasť aj na ďalších podujatiach organizovaných RA NSRV SR pre Trenčiansky kraj.

Ing. Andrel Milo,
RA NSRV SR pre Trenčiansky kraj
Foto: Archív: RA NSRV SR
pre Trenčiansky kraj

Aktuálne témy v poľnohospodárstve

Začiatkom jari zorganizovala Regionálna anténa NSRV SR pre Trnavský kraj odborný seminár pre poľnohospodárov z Trnavského kraja.

Seminár sa konal v marci v priestoroch hotela RELAX INN v Šoporni a zabezpečil hojnú účasť nielen zástupcov poľnohospodárskych družstiev zo širokého okolia, ale svoju účasť potvrdili aj samostatne hospodáriaci roľníci a poľnohospodári.

Po úvodnom slove zástupkyne RA NSRV SR pre Trnavský kraj Mgr. Silvie Ilkovej o činnosti Národnej siete rozvoja vidieka sa k slovu dostal Ing. Péter Csicsay, ktorý účastníkom semináru poskytol informácie k novým pravidlám a podmienkam neprojektových opatrení PRV 2014–2020. Odprezentoval aj praktické rady i konkrétne príklady súvisiace s používaním prípravkov na ochranu rastlín v poľnohospodárskej výrobe a legislatívne zmeny, ktoré nastali v kontexte ich používania. Keďže svoj výklad opieral o dlhoročné skúsenosti nadobudnuté v tejto oblasti, hravo odpovedal na množstvo otázok položených z pléna.

Tému pozemkového vlastníctva a problémy jeho riešenia na

Slovensku aj z historického pohľadu odprezentoval Ing. Milan Zeleňák, odborník z oblasti geodézie. Nakoniec sa k hodnoteniu kampane 2018 dostal zástupca MPRV SR, riaditeľ odboru priamych platieb a správnych činností, Mgr. František Círia, ktorý zhodnotil minulý rok z pohľadu

priamych platieb a odprezentoval prípravu na kampaň 2019 spolu s avizovanými zmenami.

Mgr. Veronika Stankovianska,
RA NSRV SR pre Trnavský kraj
Foto: Archív RA NSRV SR
pre Trnavský kraj

Seminár priniesol množstvo nových informácií, ktoré zúčastnení určite uvítali.
Seminár „Aktuálne témy v poľnohospodárstve“ v plnom prúde.

Ako naplníme predsavzatia...

Uplynuli tri roky odkedy sme získali štatút regionálnej antény NSRV SR pre Banskobystrický kraj. Jednou z priorít zadaných v tom čase bolo urobiť všetko, čo je v našich možnostiach a kompetenciách, aby sa „Regionálna značka“ zachovala, rozšírila aj na doposiaľ nepokryté územia a zviditeľnila v očiach verejnosti.

Regióny na Slovensku majú svoj neopakovateľný charakter, daný prírodným a kultúrnym bohatstvom, históriou a tradíciami obyvateľov, sú výnimočné a jedinečné, ich originalita si zaslúži úctu, rešpekt, udržanie a zviditeľňovanie, najmä vo vzťahu k pokračovateľom tradície a širokej verejnosti. „Regionálnu značku“ považujeme za jeden z nástrojov, ktorý tomuto procesu napomôže, nakoľko zastrešuje regionálne produkty, služby a podujatia, vyjadrujúce príslušnosť k určitému regiónu.

V niekoľkých príspevkoch v predchádzajúcich číslach sme vás už informovali o našich plánoch, iniciatívach, zrealizovaných

i plánovaných aktivitách súvisiacich s napĺňaním tejto ambície. A dnes dovoľte, aby sme v tomto úspešnom príbehu pokračovali...

„Regionálna značka Pohronie“ vznikla v minulom roku, v dvoch kolách vyhlásenia a vyhodnotenia koordinátorom značenia, teda Miestnou akčnou skupinou Žiarska kotlina, sa rozrástla na aktuálnych 14 držiteľov, medzi ktorými je možné nájsť lokálne potravinové produkty, originálne remeselné a umelecké výrobky i úžitkové predmety každodennej spotreby. Regionálne značenie produktov je nástrojom podpory rozvoja miestnej ekonomiky, zviditeľnenia regiónu, zvýšenia

odbytu kvalitných miestnych produktov, zachovania tradícií, kultúrnych hodnôt a využívania miestnych zdrojov regiónu Pohronie s ohľadom na životné prostredie.

„Regionálna značka Novohrad“ je ďalšou novovzniknutou značkou z minulého roku. V týchto dňoch uplynie rok od udelenia prvých certifikátov šikovným výrobcom a remeselníkom z Novohradu, ktorí splnili kritéria jedinečnosti a v procese certifikácie boli úspešní. Združenie Región Neogradiensis, ako koordinátor „Regionálnej značky Novohrad“, sa od tých čias snaží realizovať rôzne podporné, predajné a propagačné aktivity, ktorými zviditeľňuje regionálne produkty a ľudí, ktorí ich tvoria rukami, srdcom i dušou.

V troch vyhlásených a vyhodnotených kolách sa rady držiteľov značky rozšírili na počet 33. Nájdete medzi nimi lokálne potravinové, originálne remeselné, umelecké výrobky i úžitkové predmety. Najnovšími prírastkami sú i ubytovacie služby v tradičnom vidieckom domčeku

na rozľahlých záhradách včelej farmy a stravovacie služby v rodinnej reštaurácii, ktorá ponúka tradičné regionálne jedlá pripravené najmä z miestnych surovín.

Ďalšie informácie ku „Regionálnej značke Novohrad“ nájdete na webovej stránke: www.produktonovohrad.sk.

A úplne čerstvú tohtoročnú novinku predstavuje „Regionálna značka Horehronie“, ktorú symbolizuje zvonček, predstavujúci tradície ovčiarstva a ešte stále živú valašskú kultúru i bohatstvo remesiel na Horehroní. Zvonček tancuje...tak ako ľud na Horehroní, ktorý svojim silným hlasom na známosť o sebe dáva. Folklorná čipka zdobí stenu zvončeka ako kroje či kožušky svojho pána a keramika chyží svojej gazdinej. Tradíciami živé Horehronie chráni naše kultúrne dedičstvo tak ako aj naše zelené lúky, pasienky, chotáre a majestátny hory. Koordinátorom „Regionálnej značky Horehronie“ je OOCR Horehronie. V júni tohto roku odovzdali 16 certifikátov prvým remeselníkom, producentom, a poskytovateľom kvalitných služieb. Značka Horehronie je značkou kvality, jej cieľom je podporiť kvalitné regionálne produkty a služby, ktoré reprezentujú región Horehronie,

tradície, ľudí, kultúrne a prírodné dedičstvo a tiež produkty a služby dotvárajúce zážitok návštevníka a prehlbujúc jeho záujem o región.

Zo srdca ďakujeme všetkým aktívnym ľuďom, zástupcom Miestnych akčných skupín, občianskych združení i samosprávy v našom regióne, ktorí pracujú nad rámec povinností a robia všetko, čo je v ich silách, všetkým našim priateľom, podporovateľom, priaznivcom, záujemcom a samozrejme zákazníkom, ktorí vyhľadávajú „regionálnu značku“ – je ich bude každým dňom viac.

Aktuálne informácie, pozvánky na stretnutia a podujatia sú zverejňované na našom webovom sídle www.voka.sk, na sociálnej sieti www.facebook.com/voka.sk/, osobne sme vám samozrejme k dispozícii na našej kancelárii, uvítame všetky dobré nápady a inšpiratívne myšlienky do ďalšej práce.

Sme presvedčení, že aj touto cestou „Pomáhame ľuďom na vidieku budovať lepší život“.

Text a Foto: Kolektív Regionálnej antény NSRV SR pre Banskobystrický kraj

Učíme sa spolu

Za posledný rok sme pre členov RA NSRV pre Bratislavský kraj ako aj pre všetkých potencionálnych záujemcov o PRV SR 2014 – 2020 pripravili niekoľko podujatí, ktorých hlavnou snahou bola motivácia, dobré príklady z praxe, vzdelávanie a poskytovanie dostatočného množstva dôležitých informácií.

Vybrali sme sa na skusky do Trenčianskeho kraja, kde sme navštívili kopaničiarsky región. Hlavnou snahou bolo ukázať samosprávu z Bratislavského kraja ako aj novým MAS-kám možnosti, ktoré LEADER prináša po prvýkrát do nášho regiónu a čo všetko sa jeho realizáciou môže podariť podporiť a vybudovať. Na Myjavu sa nás vybralo 40. Privítal nás manažér MAS Kopaničiarsky región Peter Nemček a previedol nás regiónom s ukázkami projektov realizovaných

prostredníctvom MAS v minulom programovom období. Na základe veľkého ohlasu by sme radi pripravili podobnú aktivitu aj v tomto roku. Našou hlavnou náplňou však naďalej zostáva realizovanie informačných aktivít a poradenstva.

V snahe priblížiť sa k aktuálnym problémom dnešného globalizovaného sveta, ktoré súvisia aj s trvalo udržateľným rozvojom v poľnohospodárstve sme pripravili informačnú aktivitu s názvom „Možnosti zmierne-

nia dopadu klimatických zmien na poľnohospodárov pri použití PRV SR 2014 – 2020“, ktorú sme realizovali 20.02.2019 v Slovenskom Grobe. Cieľom bolo poskytnúť pre poľnohospodárov informácie ako môžu využiť nové inovatívne technológie v poľnohospodárskej výrobe pri aplikácii vedeckých zistení a poznatkov s ohľadom na životné prostredie. Pre úspešných beneficentov bol pripravený seminár s názvom „POVINNOSTI A POSTUPY PRIJÍMATEĽAV SÚVISLOSTI S REALIZÁCIOU PROJEKTOV V RÁMCI PRV SR 2014 – 2020“, kde hlavnou myšlienkou bolo urobiť odborného sprievodcu pre úspešné projekty pre ich jednoduché a bezproblémové spracovanie. S veľmi vysokým ohlasom sme sa stretli aj pri realizácii aktivity s názvom „Prenos poznatkov a výmena skúseností s implementáciou PRV SR 2014 – 2020“, kde nás informovali predovšetkým predstavitelia zástupcov z MPRV SR a PPA o aktivitách smerujúcich k naplneniu priorít PRV SR 2014 – 2020, o aktuálnych výzvach a procese kontraktácie finančných prostriedkov pre jednotlivé opatrenia. Veľmi zau-

jímavým projektom bola pre nás účasť na regionálne populárnej aktivite „Vínne trhy v Pezinku“, kde sme sa zúčastnili po prvý krát. Práve vďaka tomuto podujatiu sa nám podarilo priblížiť sa k malým producentom vína na úpätí Malých Karpát, ktorých sme informovali o možnostiach získania prostriedkov z PRV SR

2014 – 2020 a to bez ohľadu či sa jedná o prostriedky z agroenvironmentu alebo projektových podpôr. Až tu sme si uvedomili, aké dôležité je neustále byť v kontakte s drobnými farmármi či producentmi regionálnych potravín, že títo ľudia si často krát plnia svoje a vôbec nevyužívajú pri tom možnosti, ktoré im

EÚ prináša a stále sa spoliehajú hlavne na seba a na svoje zdroje, pričom práve takýmto ľuďom by mala byť podpora z PRV SR 2014 – 2020 predovšetkým určená.

Ing. Andrea Zahradníková,
RA NSRV pre Bratislavský kraj
Foto: Archív RA NSRV SR
pre Bratislavský kraj

Vzdelávacia aktivita pre MAS Košického kraja

Regionálna anténa Národnej siete rozvoja vidieka SR pre Košický kraj zorganizovala dňa 10. apríla 2019 v Košiciach vzdelávaciu aktivitu „Postupy MAS v zmysle príručky pre prijímateľa NFP pre podopatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER“.

Zámerom aktivity bolo zvýšiť účasť zainteresovaných strán na vykonávaní rozvoja vidieka, zlepšiť kvalitu vykonávania programov rozvoja vidieka, informovať širšiu verejnosť a potenciálnych prijímateľov o politike rozvoja vidieka a o možnostiach financovania, podporovať inovácie vo vidieckych oblastiach.

Aktivita bola určené pre miestne akčné skupiny Košického kraja. Účastníkov aktivity privítal koordinátor Regionálnej antény NSRV SR pre Košický kraj. Vysokú úroveň aktivity zdôraznila prítomnosť zástupcov Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorí prezentovali najdôležitejšie témy tohto školenia týkajúce sa postupov miestnych akčných skupín v zmysle príručky pre prijímateľa nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 pre opatrenie 19. Podpora na miestny rozvoj v rámci iniciatívy LEADER. V rámci diskusie bolo položených niekoľko otázok

so žiadosťou o spresnenie prednesených informácií, účastníci ocenili možnosť interaktívne reagovať a dostať odpovede na svoje otázky.

Na aktivite sa zúčastnilo 29 účastníkov v rámci miestnych akčných skupín z Košického kraja, ktorí sa aktívne zapájali do praktických cvičení, všeobecnej a odbornej diskusie.

Môžeme konštatovať, že zrealizovaná aktivita sa stretla s pozitívnym ohlasom prítomných,

prispela k rozšíreniu odborného povedomia, výmene skúseností a k prepojeniu teórie s praxou. Aktívna účasť zástupcov jednotlivých miestnych akčných skupín je pre nás potešujúcou devízou a zároveň záväzkom organizovať podobné aktivity aj v budúcnosti.

Ing. Ján Gajdoš,
Regionálna anténa NSRV SR
pre Košický kraj
Foto: Archív Regionálna anténa NSRV SR pre Košický kraj

Klub mladých farmárov

Na začiatku tohtoročného marca, zorganizovali Regionálna anténa Národnej siete rozvoja vidieka SR pre Žilinský kraj a Združenie mladých farmárov na Slovensku – ASYF spoločné informačno-vzdelávacie stretnutie „Klub mladých farmárov“. Táto aktivita mala za úlohu informovať najmä mladých a malých farmárov o novinkách v niektorých oblastiach dotýkajúcich sa poľnohospodárskeho podnikania na Slovensku, tiež možno ozrejmiť niektoré fakty a v neposlednom rade umožniť výmenu názorov medzi účastníkmi ako aj vytváranie nových podnikateľských partnerstiev.

Informácie o možnostiach podpory

Toto stretnutie mladých, malých poľnohospodárov a zástupcov rodinných fariem s odborníkmi sa uskutočnilo 1.marca v Tvrdošíne. Počas celého dňa sa vystriedalo osem lektorov z rôznych oblastí. Na začiatku predstavil Združenie mladých farmárov na Slovensku – ASYF jeho podpredseda Zsolt Cserge, ktorý v krátkosti zhrnul základné ciele združenia ako aj momentálne aktivity združenia. Zdôraznil, že napriek zložitej situácii v poľnohospodárstve a pre malých a mladých poľnohospodárov zvlášť, považujú takéto stretnutia za dôležité a prínosné pre každého, i keď niekedy príde k ostrejšej výmene ná-

zorov, vždy je to s cieľom vyriešiť problematiku. Za ním koordinátor Regionálnej antény Národnej siete rozvoja vidieka Slovenskej republiky pre Žilinský kraj Ing. Miroslav Jánošík, priblížil účastníkom Národnú sieť rozvoja vidieka SR, jej zameranie a činnosť. Taktiež v rámci svojho vstupu prezentoval Program rozvoja vidieka SR 2014–2020, jeho skladbu, zameranie, spôsoby realizácie zámerov a aktuálny harmonogram výziev.

Desať MAS v kraji

Zaujímavé bolo, že účastníci – všetci poľnohospodári, sa zaujímali aj iné opatrenia, ktoré nie sú určené pre poľnohospodárov. Koordinátor upriamil pozornosť poľnohospodárov aj na miestne akčné skupiny v Žilinskom kraji. V kraji máme 10 verejno-súkromných partnerstiev so štatútom MAS, ktoré môžu mať vo svojich stratégiách CLLD a v ich akčných plánoch zapracované

opatrenie a na podporu poľnohospodárov a odporučil poľnohospodárom kontaktovať MAS vo svojich regiónoch. Z lektorov sa ako prvá predstavila Ing. Andrea Tvrdá z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka. Vo svojej prezentácii

sa zamerala hlavne na opatrenia a podopatrenia 6.1 a 6.3 Programu rozvoja vidieka SR 2014–2020. Informovala o stave čerpania týchto podopatrení ako aj o pripravovaných návrhoch na doplnenie a úpravy týchto podopatrení za účelom ich prispôsobenia aktuálnym potrebám. Zaznela aj kritiky na realizáciu podopatrenia 6.1 zameraného na podporu mladých farmárov, zdĺhavosť procesov a tvrdosť podmienok realizácie schválených projektov voči farmárom. Ďalej vystúpil so svojou prezentáciou Ing. Andrej Vašek, riaditeľ odboru pozemkového, sekcie legislatívy MPRV SR, ktorý sa venoval hlavne novele Zákona SNR č. 330/1991 Z.z. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách – hlavne oblasť náhradných pozemkov a o novele zákona NR SR č. 504/2003 Z.z. o nájme poľnohospodárskych pozemkov, poľnohospodárskeho podniku a lesných pozemkov a o zmene niektorých zákonov, kde upozornil na zmeny vyplývajúce z novely zákona.

Autentická spätná väzba

Aj keď poľnohospodári privítali zmeny pri získavaní pozemkov v ich prospech, poukázali na nejednotný a zdĺhavý proces na okresných úradoch pri riešení ich zákonných požiadaviek. Zástupcovia Slovenského pozemkového fondu Ing. Iveta Kullová, Ing. Martin Čanády a Ing. Alena Makovníková vo svojej prezentácii predstavili SPF, jeho ciele

a možnosti vo vzťahu k poľnohospodárom a informovali o stave nájmov pôdy v správe SPF. Chceli tak upriamiť pozornosť poľnohospodárov aj využívanie pôdy v správe SPF na poľnohospodárske účely. Ing. Vojtech Brestenský, CSc. z VÚŽV Nitre vo svojej prednáške hovoril o inováciách v kŕmení a ustajnení hovädzieho dobytku. Tieto nové trendy zaujali auditórium a rozvinula sa zaujímavá diskusia, pretože časť prítomných poľnohospodárov sa práve venuje chovu hovädzieho dobytku a konfrontovali svoje skúsenosti s lektorom a mnohé problémy tak mali aj autentickú spätnú väzbu. V ďalšej prezentácii predstavil agrolesnícke systémy ako príležitosť pre efektívnejšie využívanie poľnohospodárskej pôdy Ing. Jaroslav Jankovič, CSc. z Národného lesníckeho centra. Systém poskytuje ekologickejšie využívanie poľnohospodárskej pôdy znížením plochy monokultúrnych spôsobov hospodárenia. Navrhuje ako zlepšiť ochranu pôdy jednostranným využívaním

pri pestovaní monokultúr. Tiež poukázal, že tieto opatrenia zvyšujú kvalitu úrody a znižujú potrebu agrotechnických zásahov do porastov, lepšie hospodárenie porastov s vodou a zníženie erózie pôdy. Na tieto informácie nadväzovala prezentácia ostatného lektora Ing. Michala Kravčíka, CSc., kde sa snažil poukázať na správne hospodárenie s vodou v poľnohospodárskej krajine s náčrtom riešení pre poľnohospodárov a príkladmi chybných postupov. Práve tieto chybné agrotechnické postupy spôsobujú splavovanie ornice do potokov a teda straty najdôležitejšej zložky pôdy pre poľnohospodárov. Príklady jednoduchých opatrení, podľa M. Kravčíka, výrazne napomáhajú uchovávať vlastnosti pôdy.

Na záver možno konštatovať záujem účastníkov o témy, ale zároveň aj obmedzený priestor na diskusiu k témam s časového hľadiska. Organizátori do budúcnosti zväžia počet lektorov, s cieľom umožniť účastníkom viac diskutovať o takýchto zaujímavých témach. Tieto stretnutia, však okrem odborných tém, majú aj ďalší efekt, a to, že si môžu mladí a malí roľníci, farmári priamo medzi sebou vymieňať skúsenosti. A to nielen v rámci spoločného programu, ale i osobne a tak, možno, postupovať vo svojej činnosti dopredu.

Ing. Miroslav Jánošík,
RA NSRV SR pre Žilinský kraj
Foto: Archív RA NSRV SR
pre Žilinský kraj

Oživenie stratégie miestnych akčných skupín v Prešovskom kraji

Inovácie a posilnenie partnerstva – pod týmto heslom sa dňa 9.4.2019 konalo stretnutie 20-tich miestnych akčných skupín Prešovského kraja, ktorých cieľom bolo upevniť si vedomosti a zručnosti v oblasti propagácie MAS a zvyšovania povedomia v spoločnosti.

Územie Prešovského kraja charakterizuje nielen jeho bohatá história, výnimočná príroda či svojské nárečia ale aj neoblomná snaha o rast jeho potenciálu a rozvoja vidieckych oblastí. Za posledných 12 rokov vzniklo na jeho území 23 tzv. miestnych akčných skupín, ktoré sa usilujú o tzv. rozvoj zdoľa, teda o rozvoj vedený miestnou komunitou (CLLD – Community Led Local Development). Miestne akčné skupiny združujú verejný, súkromný a občiansky sektor so spoločným cieľom, ktorým je pozdvihnutie územia na ktorom spoločne žijú, pracujú, podnikajú a obhospodarujú ho.

Kontaktným a sieťovým bodom pre miestne akčné skupiny v Prešovskom kraji v rámci Programu rozvoja vidieka 2014 – 2020 je aj Regionálna anténa Národnej siete rozvoja vidieka SR, ktorá dňa 9.5.2019 zorganizovala druhú vzdelávaciu aktivitu pre zástupcov MAS s názvom Informačné stretnutie MAS k podopatreniu 19.4 Podpora na prevádzkové náklady a oživenie. Vzdelávacia aktivita sa tak mohla uskutočniť aj vďaka podpore zo strany Úradu PSK a odboru regionálneho rozvoja, ktorý pre tieto účely poskytol vzdelávacie priestory bezplatne. Cieľom stretnutia bolo poskytnúť manažerom a iným pracovníkom

Regionálna anténa NSRV SR pre Prešovský kraj tak zabezpečila historicky prvú videokonferenciu ako nástroj výmeny informácií s Oddelením CLLD Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR.

miestnych akčných skupín (ďalej len „MAS“) platformu pre výmenu skúsenosti a príkladov dobrej praxe, ale aj pre získanie nových zručností a vedomostí v oblasti oživenia stratégie MAS. Regionálna anténa NSRV SR pre Prešovský kraj tak zabezpečila historicky prvú videokonferenciu ako nástroj výmeny informácií s Oddelením CLLD Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Pracovníci Oddelenia CLLD tak za stretnutím so zástupcami MAS nemuseli cestovať do ďalekého Prešova a my veríme, že sa inovácia v podobe videokonferencie

stane bežnou súčasťou našej práce nielen s miestnymi akčnými skupinami ale aj inými aktérmi rozvoja vidieka.

Okrem videokonferenčného hovoru si mali účastníci možnosť vyskúšať online vzdelávacie nástroje, ktoré fungujú na princípe hry ako napr. Kahoot, ktorý je v súčasnosti veľmi obľúbenou a často používanou platformou pre vzdelávanie. Svet inovácii však neostal iba vo virtuálnej rovine. Zástupcovia MAS v rámci praktickej časti vzdelávacej aktivity dostali za úlohu simulovať animačné aktivity vymyslených MAS, pričom mali k dispozícii iba pero, papier a svoju fantáziu. Čerešničkou na torte bola prednáška pána PhDr. Igora Fedorka, PhD., ktorý je expertom v oblasti online propagácie a ktorý prezentoval aktuálne a najefektívnejšie spôsoby využitia online priestoru za účelom propagácie a zvyšovania povedomia o existencii a činnosti MAS.

Svet inovácii, jednoduchých ale efektívnych riešení je na dosah, treba sa po ňom iba načiahnuť.

Mgr. Lucia Kolpaková,
RA NSRV SR pre Prešovský kraj
Foto: Archív RA NSRV SR
pre Prešovský kraj

Zástupcovia MAS v rámci praktickej časti vzdelávacej aktivity dostali za úlohu simulovať animačné aktivity vymyslených MAS.

Deň mladého farmára

Združenie mladých farmárov na Slovensku – ASYF zorganizoval už tretí ročník populárneho podujatia s názvom „Deň mladého farmára“, na ktorý dostala pozvanie aj Regionálna anténa NSRV SR pre Prešovský kraj. Spoločne so združením tak pokračujú v tradícii dobrej spolupráce, ktorá sa začala v roku 2018 na stretnutí Klubu mladých farmárov, ktorý regionálna anténa spoluorganizovala.

Stretnutie mladých farmárov, ich rodín a priateľov tak dostalo svoju oficiálnu podobu už po tretí krát, a to v náručí krásnej oravskej prírody v obci Hruštín. Krátko po obede bolo rozdáných 200 farebných náramkov a Združenie mladých farmárov na Slovensku – ASYF (ďalej len „ASYF“) sa tak tešilo nielen z množstva návštevníkov ale aj z príjemného slnečného počasia.

Podujatie odštartovala svätá omša, počas ktorej kňaz požehnal nielen dobytok ale aj poľnohospodárske stroje. ASYF pripravil pre návštevníkov pestrú škálu aktivít a atrakcií, počnúc rodeo býkom, dojacím trenažérom ale aj množstvo aktivít pre rodiny s deťmi.

Regionálna anténa NSRV SR pre Prešovský kraj tak bola nielen hosťom ale dostala zároveň priestor a možnosť na prezentáciu aktivít a cieľov NSRV SR. V stánku sme poskytovali poradenstvo k aktuálnym výzvam PRV 2014 – 2020, k dispozícii boli rôzne materiály ako napríklad leták PRV 2014 – 2020, leták NSRV SR v programovom období 2014 – 2020, Spravodajca NSRV SR ale aj propagačné materiály, ktoré lákali najmä deti, a to farebné kriedy, voskovky, omalovánky a balóny. Detičky si tak v stánku mohli omalovať obrázky s vidieckou tematikou a za odmenu dostali voskovky, kriedy a balóny. Rodičia si počas toho krátili chvíľku čítaním materiálov alebo rozhovom s nami.

Stánok Regionálnej antény NSRV SR pre Prešovský kraj tak navštívilo okolo 50 návštevníkov, s niektorými sme prehodili zo pár slov a s niektorými vymenili kontaktné údaje. Sme vďační za možnosť prezentovať naše aktivity na tomto podujatí a pevne veríme, že sa v budúcnosti pri príležitosti „Dňa mladého farmára“ stretneme aj na východnom Slovensku.

Mgr. Lucia Kolpaková,
RA NSRV SR pre Prešovský kraj
Foto: Archív RA NSRV SR
pre Prešovský kraj

Naše aktivity v Prešovskom kraji

Stretnutie MAS v Levoči.

Regionálna anténa NSRV pre Prešovský kraj spája aktérov rozvoja vidieka a poskytuje im podporu už od roku 2016. Od tohto času zorganizovala takmer 70 aktivít zameraných na vzdelávanie, výmenu dobrej praxe a propagáciu. Vo svojej činnosti sa zameriavame nielen na miestne akčné skupiny, ale aj na poľnohospodárov, lesníkov, potravinárov, na obce a súkromný sektor ale aj na širokú verejnosť. Len od začiatku roka 2019 pripravila Regionálna anténa NSRV SR pre Prešovský 12 aktivít, ktoré boli zamerané na rôznych potenciálnych prijímateľov v rámci PRV 2014 – 2020.

Podpora MAS

V snahe prispieť k rozvoju vidieckych oblastí aj prostredníctvom prístupu „zdola nahor“ a teda prístupu vedeného komunitou poskytujeme podporu miestnym akčným skupinám. Okrem školení, ktoré sme pre nich pripravili v spolupráci s Oddelením CLLD MPRV SR, sme sa spojili v spolupráci s miestnou akčnou skupinou LEV z Levoče a na pracovné stretnutie v sídle MAS LEV pozvali vzácnych hostí pani Jelu Tvrdoňovu z Európskej siete rozvoja vidieka a hydrológa a klimatológa pána Michala Kravčíka. Okrem školení, ktoré sa snažíme organizovať vždy podľa aktuálnej potreby MAS sme založili tzv. Tematickú pracovnú skupinu, ktorej členom jej 19 z 23 MAS v Prešovskom kraji. Skupina má svoj oficiálny štatút a stretáva sa na pravidelnej báze s cieľom poskytnúť platformu pre diskusia a výmenu skúsenosti.

Združenie mladých farmárov

Nezabúdame však ani na farmárov a v spolupráci so Združením mladých farmárov na Slovensku ASYF sme organizovali Klub mla-

dých farmárov, ktorý sa konal dňa 8.3.2019 v obci Drienica pri Sabinove. Vo vzájomnej spolupráci plánujeme pokračovať a veríme, že sa nám spoločne podarí pripraviť a zrealizovať zahraničnú pracovnú cestu pre poľnohospodárov do Nemecka.

V júni sme sa veľmi tešili aj z vydarenej spolupráce s Regionálnou anténou NSRV SR v Banskobystrickom kraji, s ktorou sme sa spojili v nadväznosti na tzv. „lesnícku výzvu“. Spoločnými silami sa nám podarilo posadiť lesníkov z Prešovského a Banskobystrického kraja za jeden stôl spolu so zástupkyňou MPRV SR pani Janou Juhászovou a diskutovať nielen o aktuálnej výzve, ale aj o tom, čo sa do konca roka 2019 pre lesníkov pripravuje.

Školenie pre lesníkov.

Mediinvest Consulting, s.r.o.

Regionálna anténa je aktívna nielen v teréne ale aj vo virtuálnom svete, a to nielen na webe ale aj na Facebooku spoločnosti MEDIINVEST Consulting, s.r.o., ktorá je jej hosťiteľskou organizáciou. Informácie o plánovaných a zrealizovaných aktivitách pravidelne zverejňujeme a tešíme sa každému „lajku“.

A čo plánujeme do konca roka 2019? Pripravujeme informačný seminár k aktuálnym výzvam PRV pre obce, spolu s piatimi MAS-kami a tromi ľudovými súbormi sa tešíme na účasť na výstave Agrokomplex 2019, máme odvážny plán pripraviť interaktívnu mapu zrealizovaných PRV projektov v Prešovskom kraji a mnoho iného. Naším cieľom je čo najefektívnejšie využiť náš mandát smerom k rôznym cieľovým skupinám a poskytnúť tak podporu tým, ktorým záleží na rozvoji nášho kraja.

Mgr. Lucia Kolpaková,

RA NSRV SR pre Prešovský kraj
Foto: Archív RA NSRV SR pre Prešovský kraj

Ukážky úspešne zrealizovaných projektov PRV SR 2014–2020

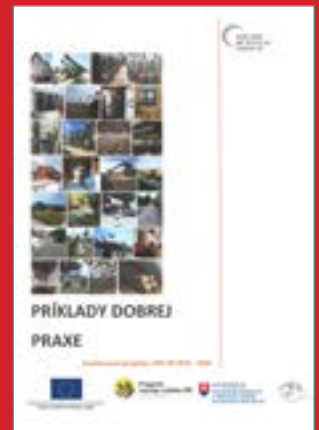
Opäť vám prinášame príklady dobrej praxe a inšpiratívne úspešne zrealizované projekty z PRV SR 2014 – 2020. Ako prvé Vám predstavíme projekty zrealizované z obecných opatrení, ktoré výrazne prispeli k skvalitneniu života na vidieku. Nasledovne uvedené projekty riešia činnosti spojené s cestovným ruchom a rozvojom agroturistiky. Jednotlivé projekty môžete nájsť aj na webovej stránke Národnej siete rozvoja vidieka SR v databáze zrealizovaných projektov.

Ing. Martina Babčáňová,
CJ NSRV SR

Vážení čitatelia,

radi by sme vás upozornili na ilustračnú brožúru inšpiratívnych zrealizovaných projektov z PRV SR 2014– 2020, ktorými žiadateľmi boli subjekty z poľnohospodárskych i nepoľnohospodárskych odvetví a obce. Brožúru vydala Národná sieť rozvoja vidieka SR.

V jednotlivých článkoch nájdete príklady dobrej praxe projektov ako zlepšiť rozvoj poľnohospodárskych podnikov a podnikateľskej činnosti, možnosti podpôr investícií do hmotného majetku v podnikoch, či zlepšenie základných služieb a obnova dedín vo vidieckych oblastiach. Uvedené projekty prispievajú najmä k zvýšeniu efektivity všetkých výrobných faktorov vrátane pôdy a dosiahnutiu nárastu pridanej hodnoty poľnohospodárskych podnikov vrátane diverzifikácie činnosti. Podpore investičných aktivít malých podnikov, podpore predaja domácej produkcie a zvýšeniu kvality, rozvoja krátkych dodávateľských reťazcov vrátane investícií v oblasti spracovania a odbytu/marketingu poľnohospodárskej produkcie, rozvoju vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky zamerané na vytváranie podmienok pre rekreačné a relaxačné činnosti, vrátane vytvárania podmienok na poskytovanie vzdelávania a vytvorenie konferenčných priestorov. Celú databázu projektov simôžete pozrieť na webovej stránke www.nrsv.sk v časti „Databáza zrealizovaných projektov z PRV SR 2014 – 2020“.

Výsadba sadu Očová – Holcov majer

Opatrenie 4 / Podopatrenie 4.1 / Oblasť 1. Špeciálna rastlinná výroba

Projekt riešil výsadbu ovocného sadu v katastrálnom území Očová, na hone s názvom Holcov majer. Sad má rozlohu 27,06 ha, z toho produkčná plocha mimo manipulačných plôch je 23,61 ha. Projekt zahŕňal výsadbu stromov štyroch ovocných druhov, ošetrova-

nie do fázy rodivosti, t. j. v prvých troch rokoch a výstavbu oplotení. V sade sú v tvare pestovania voľnej koruny vysadené: Slivka domáca – na výmere 5,39 ha, Jablň domáca – na výmere 15,92 ha, Čerešňa obyčajná – na výmere 3 ha, Hruška obyčajná – na výmere 2,75 ha. Spolu ide o 12 003 ks stromov.

Fotografia po realizácii projektu
(Zdroj: Archív WITOS s.r.o.)

Schválená výška príspevku z PRV SR 2014–2020:
110 760,25 €

Miesto realizácie projektu: Očová

Apartmány Veľká Lomnica

Schválená výška príspevku z PRV SR 2014–2020:
1 611 756,29 €

Miesto realizácie projektu: Veľká Lomnica

Fotografia pred realizáciou projektu
(Zdroj: Archív IQ Vision, s.r.o.)

Opatrenie 6 / Podopatrenie 6.4 / Oblasť 1. Činnosti spojené s vidieckym cestovným ruchom a agroturistikou

Predmetom projektu bola výstavba 15 apartmánov vo Veľkej Lomnici, čím bolo vybudované nové a moderné zariadenie poskytujúce relaxačné a ubytovacie služby.

Fotografie po realizácii projektu
(Zdroj: Archív IQ Vision, s.r.o.)

Velčice námestie

Obr.1 a 2: Fotografie po realizácii projektu
(Zdroj: Archív obec Velčice)

Schválená výška príspevku z PRV SR 2014-2020:
100 000 €

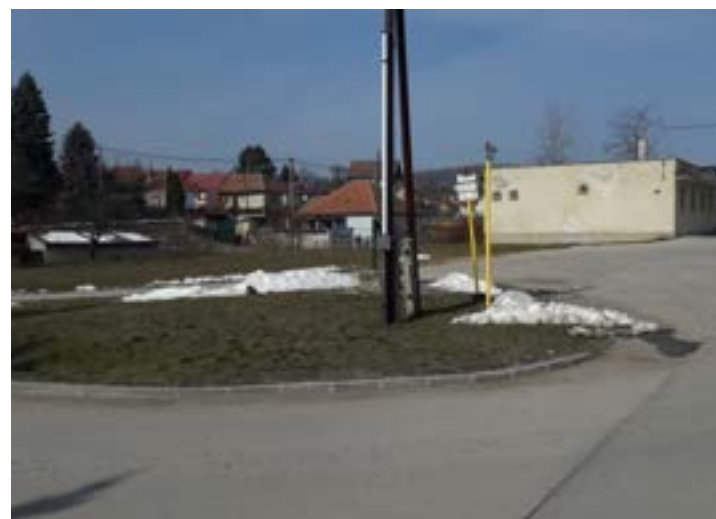
Miesto realizácie projektu: Velčice

Opatrenie 7 / Podopatrenie 7.2 / Podpora na investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov vrátane investícií do energie z obnoviteľných zdrojov a úspor energie - Investície do vytvárania, zlepšovania alebo rozširovania všetkých druhov infraštruktúr malých rozmerov/aktivita Zlepšenie vzhľadu obcí - úprava a tvorba verejných priestranstiev, námestí, parkov a pod. Cieľom projektu bolo zatriktívniť centrum obce Velčice rekonštrukciou spevnenej plochy na centrálnom námestí s centrálnou fontánou, prvkami drobnej architektúry, zeleňou a trávnikom.

Obr.3 a 4: Fotografie pred realizáciou projektu
(Zdroj: Archív obec Velčice)

Spracovanie vlastnej produkcie mlieka

Opatrenie 4 / Podopatrenie 4.2 / Oblasť 2B. Mliekarský priemysel a výroba mliečnych výrobkov
 Predmetom predkladaného projektu bola rekonštrukcia budovy žiadateľa s prispôbením na prevádzku spracovania mlieka z vlastnej produkcie, predajne a zázemia pre zamestnancov, obstaranie technológie na spracovanie mlieka z vlastnej produkcie žiadateľa a obstaranie cisterny na prevoz čerstvého mlieka. V budove, ktorá je vo vlastníctve žiadateľa boli nevyužívané priestory, ktoré sa žiadateľ rozhodol prebudovať na priestory prevádzky spracovania mlieka, predajňu a zázemie pre zamestnancov, čím zvýšil

využitelnosť tohto objektu, a tým zmaximalizoval efektívnosť využívania vlastného nehmotného majetku.

Technologická linka na spracovanie mlieka z vlastnej produkcie, ktorú žiadateľ v rámci projektu obstaral, slúži na zvýšenie výroby už produkovaných mliečnych výrobkov a zároveň rozširuje výrobu o výrobky, ktoré doteraz neprodukoval. V rámci projektu bola obstaraná tiež cisterna na prevoz mlieka, ktorá slúži na prepravu mlieka z dojárni do prevádzky spracovania mlieka z vlastnej produkcie.

Schválená výška príspevku z PRV SR 2014–2020:
 670 569,70 €

Miesto realizácie projektu: Hniezdne

*Obr. 1 a 2: Fotografie počas realizácie projektu
 (Zdroj: Archív AGRO-HNIEZDNE, s.r.o.)
 Obr.3 a 4: Fotografie po realizácii projektu
 (Zdroj: Archív AGRO-HNIEZDNE, s.r.o.)*

Kalendár konferencií v rámci EÚ na september 2019

LINC Konferencia 2019

Na konferencii LEADER sa zhromaždia miestne akčné skupiny, národné vidiecke siete a iní odborníci, ktorí budú diskutovať a vymieňať si skúsenosti o inovatívnych postupoch LEADER.

Dátum: 10/09/2019 do 12/09/2019

Miesto konania: Pärnu, Estónsko

Svetové fórum o Bioekonómii

Cieľom tohto podujatia je preskúmať inovatívne spôsoby využitia jedinečných biologických zdrojov severného regiónu Európy. Toto stretnutie sa časovo zhoduje s najnovšou aktualizáciou stratégie EÚ v oblasti biohospodárstva a poskytne príležitosť podrobne prediskutovať jeho dôsledky s príslušnými odborníkmi na niekoľkých zasadnutiach panela.

Dátum: 11/09/2019 do 13/09/2019

Miesto konania: Ruka, Fínsko

Európsky deň udržateľných komunít

Podujatie je oslavou miestnych komunít, ktoré sa usilujú o nulovú uhlíkovú, regeneračnú a inkluzívnu Európu. Všetky komunity a občania, ktorí katalyzujú transformáciu tvárou v tvár ekologickému a klimatickému členeniu, sú vyzvaní, aby zorganizovali podujatie medzi 14. a 28. septembrom.

Dátum: 21/09/2019

Miesto konania: Brusel, Belgicko,

SPP 2021+: vyrovnaný rozvoj v dimenziách vidieckej udržateľnosti

Cieľom konferencie je diskutovať o tom, ako môže nová SPP riešiť a vyvážiť rozvoj troch dimenzií udržateľnosti vidieka (environmentálna udržateľnosť, hospodársky rast a sociálna súdržnosť).

Dátum: 24/09/2019 do 26/09/2019

Miesto konania: Velké Bílovice, Česká republika

Rozvoj vidieka 2019: Výskum a inovácie v oblasti bioekonomiky

Deviaty ročník medzinárodnej konferencie bude pojednávať o existujúcich a nových výzvach pre biohospodárstvo v rôznych sektoroch rozvoja vidieka. Súčasťou podujatia bude aj medzinárodné obchodné a vedecké fórum

Dátum: 26/09/2019 to 28/09/2019

Miesto konania: Kaunas, Litva

Polnohospodársky a potravinársky Summit

Cieľom podujatia je preskúmať politické reformy a digitálne inovácie, ktoré majú potenciál urobiť európsky polnohospodársky a potravinársky priemysel ekologickejšim a etickejšim

Dátum: 26/09/2019 do 27/09/2019

Miesto konania: Paríž, Francúzsko

Lesnícky výskum a spolupráca pre udržateľný rozvoj

15. ročník tohto svetového kongresu podporí diskusie o prioritných oblastiach výskumu, lesníckej politike a riadení založenom na najnovšom vedeckom obsahu týkajúcom sa lesníctva

Dátum: 29/09/2019 do 05/10/2019

Miesto konania: Curitiba, Brazília

Zdroj: ENRD

Kalendár veľtrhov a výstav v rámci EÚ

September 2019

AGRO Show

Tisíce farmárov a stovky vystavovateľov z poľnohospodárskeho sektora sa každoročne stretávajú na veľtrhu AGRO SHOW, aby sa dozvedeli viac o najnovších poľnohospodárskych postupoch. Akcia je jednou z najväčších a najdôležitejších vonkajších poľnohospodárskych výstav v Európe.

Dátum: 11/09/2019 do 22/09/2019

Miesto konania: Bednary, Poľsko

Európske Dni výskumu a inovácií

Táto udalosť je príležitosťou na diskusiu a formovanie cieleného dopadu a strategických priorít programu Horizon Europe, návrhu Európskej komisie pre budúci program EÚ v oblasti výskumu a inovácií (2021 - 2027).

Dátum: 24/09/2019 do 26/09/2019

Miesto konania: Brusel, Belgicko

Október 2019

Vidiecky filmový festival

Tento filmový festival skúma pretrvávajúce vidieckej kultúry v súčasnej spoločnosti prostredníctvom rôznych svedectiev z vidieckeho sveta. Tohtoročná edícia sa zameriava na filmy, ktoré

zobrazujú vidieckosť ako zdroj, perspektívu a miesto pre debaty.

Dátum: 04/10/2019 do 06/10/2019

Miesto konania: Jazero Orta, Takliansko

Európsky týždeň regiónov a miest

Každoročná štvordňová akcia umožňuje mestám a regiónom predviesť svoju schopnosť vytvárať rast a pracovné miesta, realizovať politiku súdržnosti EÚ a dokázať význam miestnej a regionálnej úrovne pre dobrú európsku správu vecí verejných.

Dátum: 07/10/2019 do 10/10/2019

Miesto konania: Brusel, Belgicko

November 2019

AGRI TECHNICA

Podujatie je popredným svetovým veľtrhom pre poľnohospodársku techniku, kde všetky popredné spoločnosti v odvetví prezentujú svoje inovácie. Je to ukážka globálneho poľnohospodárskeho inžinierstva a fórum pre budúcnosť rastlinnej výroby.

Dátum: 10/11/2019 do 16/11/2019

Miesto konania: Hannover, Nemecko

Zdroj: ENRD

Vítame Vás na stránkach „Detského kútiku“

V tomto čísle sme si pre Vás pripravili niečo zaujímavé o biodiverzite.
Pýtate sa prečo ?

Biodiverzita má mimoriadny význam z hľadiska udržania života na Zemi. Každý živočích, rastlina či mikroorganizmus má svoju dôležitú funkciu a tvorí nenahraditeľný článok v zložitých zákonoch prírody. Postupne so zmenou klimatických podmienok a znečistením prostredia sa menia podmienky pre život, čo pre mnohé rastliny a živočíchov znamená koniec existencie, lebo nie sú schopné prispôbiť sa novým podmienkam. To predstavuje vážny problémom najmä v oblasti poľnohospodárstva.

Podte sa s nami pozrieť na to, ako aj vy môžete pomôcť k šíreniu rozmanitosť prírody ďalej a zvýšiť tak biodiverzitu vo vašom okolí.

Postavte skrýšu pre včely a motýle

Bez voľne žijúcich opelovačov, ako sú osamotené včely a motýle, by väčšina kvitnúcich plodín nemohla vytvárať semená či prinášať ovocie.

Postaviť zimnú skrýšu a letné hniezdo pre týchto malých pomocníkov je veľmi dobrý nápad. Snažte sa, aby ste nezasahovali do ich skrýš alebo ešte lepšie, postavte im vlastný hotel tak, že do malých bambusových rúrok navrtáte z jednej strany 5 – 10 mm dierky. Najlepšie je dať ho na vyvýšené miesto otočené na juh a chránené pred vetrom a dažďom.

Ako privítať motýle a mory

Motýle a mory prežívajú faľské časy – ich biotopy miznú, mnohé hostiteľské rastliny zanikajú a v životnom prostredí sa hromadia pesticidy.

Pomocí môžete tak, že budete pestovať to, čo potrebujú, napr. žihľavu, cezmínu a brečtan, kvety, zeleninu a aromatické byliny. Ideálny je živý plot, ale aj starý spráchnivený strom. Najdôležitejšie je, aby ste nepoužívali pesticidy a chemické hnojivá.

A ak máte balkón alebo kvetináč zavesený na okne, môžete si získať nových priateľov, keď budete pestovať levandulu, šalviu a tymián, ktoré sú plné nektáru.

Bezpečný prístav pre biodiverzitu

Domovy a záhrady by mali byť bezpečné prístavy pre biodiverzitu. Keď nepoužívate pesticidy, ochraňuje prírodu, svoje zdravie a zdravie svojej rodiny. Záhradných škodcov a burinu vám pomôžu zvládnuť rozmanité prírodné alternatívy.

Informujte sa o nich, odskúšajte ich a povedzte o nich susedom a priateľom. Príroda vám za to poďakuje!

Vytvorte mini jazierko

Mini jazierko vnaša kúsok prírody na váš vlastný balkón a slúži ako osviežujúce napájadlo alebo kúpeľ pre vtáky.

Naplňte nádobu vodou a piesočnatou pôdou, pridajte pár pôvodných vodných rastlín a kameňov, na ktorých môžu stáť vtáky, a pridajte fontánku, aby ste zabezpečili, že voda zostane svežia a bez komárov. Posuňte ho do tienistého rohu balkóna a starajte sa oň, odstraňujte suché listy a podľa potreby doplňajte vodu.

EÚ a jej susedia

Priradte hlavné mestá k jednotlivým krajinám

- 1 Sofia
- 2 Brusel
- 3 Praha
- 4 Kodaň
- 5 Berlín
- 6 Tallinn
- 7 Dublin
- 8 Atény
- 9 Madrid
- 10 Paríž
- 11 Záhreb
- 12 Rím
- 13 Nikózia
- 14 Riga
- 15 Vilnius
- 16 Luxemburg
- 17 Budapešť
- 18 Valletta
- 19 Amsterdam
- 20 Viedeň
- 21 Varšava
- 22 Lisabon
- 23 Bukurešť
- 24 Ľublana
- 25 Bratislava
- 26 Helsinky
- 27 Štokholm
- 28 Londýn

Kľúč:

Vyfarbené krajiny sú členmi Európskej únie (EÚ).

Výšarované krajiny plávajú vstúpiť do EÚ.

Ostatné krajiny vrátane tých, ktoré sú označené bielym krúžkom, sú susedmi EÚ.

Booky naznačujú, kde sanachádzajú hlavné mestá.

Vatikán leží v Ríme.

Niektoré ostrovy a nie územia patriace Francúzsku, Portugalsku a Španielsku sú súčasťou EÚ. Od kontinentálnej Európy sú však ďaleko, a preto sme ich umiestnili do okienka (vpravo hore).

(*) UNSCR1244

Digitálne stratégie pre poľnohospodárov na severe Nemecka

Alokovaný rozpočet : 800.000 Eur

Potreba zastrešenia digitálnych technológií na otvorenie možností digitalizácie v poľnohospodárstve sa zvyšuje. V Spolkovej krajine Šlesvicko-Holštajnsku, ktorá sa nachádza na samom severe Nemecka, už digitálnu stratégiu nastavili. Digitalizácia v sebe zahŕňa aj poľnohospodárstvo.

Aké sú benefity tejto stratégie pre poľnohospodárov? „K nastaveniu stratégie najala naša vláda konzultačnú firmu z Berlína, ktorá nastavila stratégiu za menej ako jeden rok. Spoločnosť spolupracovala so všetkými zúčastnenými stranami regiónu, vrátane pracoviska ministerstva. Poľnohospodárstvo sme do tejto stratégie zahrnuli preto, lebo je chrbtovou kosťou nášho vidieka,“ uviedol Heinrich Terwitte z Ministerstva poľnohospodárstva, životného prostredia a vidieckych oblastí v spolkovej krajine Schleswig-Holstein a je zospovednou osobou za digitalizáciu poľnohospodárstva.

Informácie, ako aj inšpirácie ohľadom digitalizácie mohli poľnohospodári načerpať na workshope. Tí farmári, ktorí sú v rámci EIP v operačných skupinách, sú v rámci digitálnej stratégie jej dôležitou súčasťou. „Pracujeme na zhromažďovaní odborných informácií, aby sme otázky súvisiace s digitalizáciou vedeli

vyriešiť. Je to napríklad bezpečnosť dát alebo internetová dostupnosť,“ vysvetlil Heinrich Terwitte.

Projekty, ktoré mali v svojom pláne digitalizáciu boli podporené bonusom.

Pre ľudí z verejnej správy, ktorí do budúcnosti plánujú nastavenie digitálnej stratégie má odporúčanie: „Keď príde čas implementácie digitálnej stratégie vo vašej krajine je dôležité, aby authority z verejnej správy mali vôľu a finančné zdroje. Ste to vy, ktorí môžu zvýšiť úspešnosť a dôveryhodnosť vašej digitálnej stratégie prostredníctvom finančných zdrojov pre malé experimentálne projekty ako sú EIP- AGRI projekty operačných skupín. My sme napríklad pri vyhlásení výzvy na projekty v rámci EIP – AGRI v roku 2018 sľúbili svojim projektoch zamerajú

bonus všetkým, ktorí sa vo svojich projektoch zamerajú na digitalizáciu,“ doplnil H. Terwitte na záver.

Ing. Kristýna Šmehýlová, CJ NSRV SR
Foto: Archív EIP- AGRI

Biodiverzita na ornej pôde

Francúzsky farmári, včelári a študenti s poľnohospodárskym zameraním sa spojili, aby spoločnými silami dosiahli zvýšenie biodiverzity na poľnohospodárskych poliach.

Spoločne participujú na projekte Biodiversité, v rámci ktorého si dali za cieľ zvýšenie biodiverzity na ornej pôde. Tento cieľ chcú dosiahnuť za pomoci vysádzania kvitnúcich pásov medonosných plodín. „Zvýšenie prítomnosti opelovačov a ďalšieho užitočného hmyzu na poliach chceme dosiahnuť zmenou agrotechnických opatrení, ktoré sa bežne používajú pri pestovaní plodín na ornej pôde. Kľúčovú úlohu v našom projekte zohráva vysádzanie kvitnúcich pásov medonosnými druhmi plodín,“ uviedol Audrey Hulmel, vedúci projektu GIEE Biodiversité a doplnil, že tieto pásy nie sú náročné ani na ich zakladanie ani na starostlivosť o ne. Pásy okrem iného priťahujú nielen opelovačov ale taktiež ďalší užitočný hmyz ako sú chrobáky a pestrice. Tento užitočný hmyz požíra vošky a slimákov, čím klesá potreba používania pesticídov,“

Pásy nie sú náročné ani na založenie ani na starostlivosť o ne.

vyvsetlil vedúci projektu.

Doplnil, že po troch rokoch od spustenia projektu dosiahli zaujímavé výsledky. „Vyvinuli sme lepšiu technológiu pestovania kvetinových pásov a zostavili sme širší zoznam pestovania medonosných plodín pre opelovače. Spôčiatku sme pestovali len facéliu, vičenec a pohánku. Teraz sme pridali ďatelinu purpurovú, ďatelinu obrátenú, komonicu lekársku, borák a viku,“ priblížil A. Hulmel.

Ďalším benefitom práce na spoločnom projekte je vzájomné porozumenie si medzi sebou – medzi poľnohospodármi a včelármi. Pochopili navzájom svoje vzťahy a ciele.

Ing. Kristýna Šmehýlová, CJ NSRV SR
Foto: Archív EIP – AGRI

Povedali o nás.....

Chceme sa s Vami podeliť o reakcie, ktoré dostávame od účastníkov študijných ciest po ich absolvovaní. Reakcie sú pre nás veľmi cenné a pomáhajú nám pri ďalšom organizovaní aktivít.

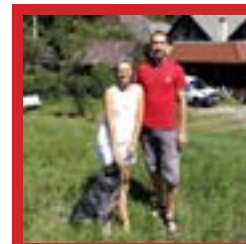

Anna Beníková, Agropenzion Grunt, Papradno

Študijná cesta bola veľmi zaujímavá. Pre mňa osobne boli najväčším prínosom ukážky spracovania mlieka, spôsoby ako je možné do výroby zapracovať aj iné technologické postupy a priniesť tak zákazníkovi okrem toho nášho overeného - tradičného aj niečo nové. Tiež som si priniesla niekoľko kontaktov na subdodávateľov technológií pre spracovanie mlieka.

Eva Hrenáková a Pavol Jakubek, EKOFARM s.r.o. Podskalie

Chceme sa veľmi pekne poďakovať za dobre zorganizovanú a informáciami naplnenú študijnú cestu, v rámci ktorej sme sa dozvedeli o podmienkach fungovania eurofondov a čerpania zdrojov v ČR. Získali sme nové poznatky o postupoch a technológiách využívaných v poľnohospodárstve, ako aj filozofiu ľudí v jej jednotlivých odvetviach. Veľmi výživné pre nás bolo stretnutie s ľuďmi, ktorí vyrábajú produkty s pridanou hodnotou, či už rodinnej atmosféry, inovácií, trvalo udržateľných hodnôt v krajine i medziľudských vzťahoch alebo cesty spojenia potravy pre telo i dušu.

Ing. Darina Sotáková, PhD., okres Šaľa

Každú, akúkoľvek cestu, do ČR, ale aj inde považujem za užitočnú - vždy je možné vidieť niečo iné, než čo máme doma. U našich susedov sa mi páči ich vynaliezavosť, usilovnosť a aj ochota podeliť sa aj s poznatkami. Všetky farmy a firmy sa mi páčili. Najmä, ako malá hĺstka ľudí dokázala už urobiť veľmi veľa. Bolo to veľmi inšpirujúce. Trošku ma ale mrzí, že oni hovorili o prístupe úradov ako konštruktívnom a prínosom pri inovatívnych postupoch u nich, s čím sa mnohí naši účastníci na našej pôde nemohli pochváliť.

Eva Tanyasiová, Arónia Tekov

Keď NSRV zverejnila na svojom „f“ info, že organizuje študijnú cestu do Českej republiky a jeden bod programu bola aj návšteva rodiny, ktorá sa zaoberá pestovaním a spracovaním ovocia vo svojej muštárni, nesmierne nás to zaujalo. Preto, lebo my / Arónia Tekov / sme ako rodina začali s pestovaním a spracovaním Arónie v Starom Tekove. Naším cieľom do budúcnosti je práve finalizácia našej produkcie a to predovšetkým na lekváre, šťavy, čaje atď. a tu sme mali ideálnu príležitosť vidieť, ako má taká výrobňa v praxi vyzeráť a fungovať. Je to úžasná pomoc, pretože môžete presedieť kopu času za počítačom, naštudovať množstvo materiálov, ale ako sa ľudovo hovorí: „Je lepšie raz vidieť ako sto krát počuť, „ Táto návšteva nám priniesla neoceniteľné poznatky, kontakty, tipy, rady ako pokračovať na neľahkej ceste, ktorá je ešte pred nami.

Ing. Eva Candráková, PhD., okres Nitra

So študijnou cestou som bola spokojná. Získala som prehľad o spôsoboch pestovania rastlín a o vedení podnikov, ktoré úspešne hospodária. Okrem toho som sa zoznámila so zaujímavými ľuďmi, od ktorých sa dajú čerpať inšpirácie na nové pracovné činnosti.

Vydavateľ: Agentúra pre rozvoj vidieka – hosťiteľský orgán jednotky
Národnej siete rozvoja vidieka SR

Náklad: 800 ks

Dizajn a tlač: DMC, s.r.o.

Online verzia: www.nsrv.sk

Neprešlo jazykovou úpravou. Vydavateľ a zhotoviteľ nezodpovedajú
za kvalitu dodaných fotografií.